

โครงการวิจัย

นโยบายในการส่งเสริมและพัฒนาการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์
ของภาคเอกชนในประเทศไทย

The Policy for Promote and Developing Forensic Science Services
of The Private Sector in Thailand

โดย

รศ. ดร. ธรรมวิทย์ เทอดอุดมธรรม

อาจารย์ ดร. สกลกฤษณ์ เอกจักรวาล

และอาจารย์ ดร. นวภัทร ณรงค์ศักดิ์

คณะอาชีวศึกษาและการบริหารงานยุติธรรม

ตุลาคม 2563

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัย เรื่อง นโยบายในการส่งเสริมและพัฒนาการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ ของภาคเอกชน ใน ประเทศไทย (The Policy for Promote and Developing Forensic Science Services of The Private Sector in Thailand) ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนงานวิจัย จากสถาบันวิจัย มหาวิทยาลัยรังสิต คณะผู้วิจัยขอกราบ ขอบพระคุณ สถาบันวิจัย มหาวิทยาลัยรังสิต อย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

คณะผู้วิจัย ขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ที่ให้ความร่วมมือและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในด้านนิติ วิทยาศาสตร์และกระบวนการยุติธรรมเป็นอย่างดี ทำให้โครงการนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

สุดท้ายนี้ คณะผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อด้านนิติวิทยาศาสตร์และ กระบวนการยุติธรรมของประเทศไทย ในอนาคต

คณะผู้วิจัย

บทคัดย่อ

การศึกษา นโยบายในการส่งเสริมและพัฒนาการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ ของภาคเอกชนในประเทศไทย นั้น ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนวทาง นโยบายและมาตรการที่ใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ของภาคเอกชนในประเทศไทย ด้วยการศึกษจากการค้นคว้าเอกสารและการสัมภาษณ์เจาะลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผลการศึกษาพบว่า ประการแรก การพิสูจน์หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มีปัญหาด้านขั้นตอนกระบวนการ ทำให้ระยะเวลาในการดำเนินการล่าช้า ประการที่สอง โครงสร้างและการบริหารจัดการในการให้บริการยังไม่กระจายทั่วถึงทั้งประเทศ และประการที่สาม ปัญหาขาดแคลนบุคลากร สำหรับข้อเสนอโยบายและมาตรการในการส่งเสริมและพัฒนาการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ในประเทศไทยนั้น ได้แก่ รัฐบาลควรสร้างแรงจูงใจ โดยการยกระดับให้งานด้านนิติวิทยาศาสตร์เป็นประเภทหนึ่งของวิชาชีพ สร้างระบบที่ให้ความอิสระของผู้ตรวจพิสูจน์ ตลอดจนการเพิ่มงบประมาณสนับสนุนด้านนิติวิทยาศาสตร์ สำหรับการส่งเสริมการบริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ของภาคเอกชนนั้น ควรกำหนดให้การบริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ของภาคเอกชนอยู่ภายใต้การดูแลของหน่วยงานรัฐ มีการกำกับควบคุมด้านคุณภาพ ขณะเดียวกัน รัฐบาลควรสนับสนุนการให้บริการนิติวิทยาศาสตร์ภาคเอกชนในด้านการเงินและการลดหย่อนทางภาษี และควรจัดตั้งสภาวิชาชีพงานนิติวิทยาศาสตร์เพื่อควบคุมมาตรฐานงานนิติวิทยาศาสตร์ และสร้างความน่าเชื่อถือการให้บริการนิติวิทยาศาสตร์ของทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ตลอดจนการจัดตั้งหน่วยงานกลางในการกำกับควบคุม ดูแล การตรวจพิสูจน์ให้เป็นมาตรฐานสากล และการดูแลราคาค่าบริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ที่เป็นธรรม

คำสำคัญ: การให้บริการนิติวิทยาศาสตร์, สภาวิชาชีพงานนิติวิทยาศาสตร์

Abstract

The Policy for Promote and Developing Forensic Science Services of The Private Sector in Thailand, the researchers aim to study the problems and barriers of the government's forensic science service in Thailand and offer policy proposals and measures to promote and develop forensic science services in both the public and private sectors in Thailand. This study is a qualitative research by using the data collection from research papers and in-depth interviews with key informants. The results of the study found that first, forensic evidence has a problem with the process delay. It means the process of forensic evidence takes a long time. Second, the structure and management of the service are not distributed evenly around the country. Third, the shortage of personnel. The policy proposals and measures to promote and develop forensic science services in Thailand are as follows: The government should create incentives to raise the forensic work is part of the profession, create a system that gives proofs independence, as well as increase the budget for forensic science support. For the promotions of private forensic science services, the private sector should be regulated to be supervised by a government agency with quality controls. At the same time, the government should support the provision of private forensic science services in terms of finance and tax deduction. Moreover, the government should establish a forensic science professional council to control forensic science work standards and build the credibility of forensic science services for both public and private sectors. As well as establish a central agency for supervision forensic investigation to be an international standard and control fair forensic science service prices.

Keywords: Forensic Science Service, Council of Forensic Science

กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
สารบัญ	ง
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย	3
1.3 คำถามวิจัย	3
1.4 ขอบเขตการวิจัย	3
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
2.1 แนวคิดทางนิติวิทยาศาสตร์	5
2.2 แนวคิดทางอาชญาวิทยา	6
2.3 แนวคิดทางเศรษฐศาสตร์	6
2.4 ประสบการณ์ของประเทศอังกฤษและสหรัฐอเมริกา	7
2.4.1 ประสบการณ์ประเทศอังกฤษ	7
2.4.2 ประสบการณ์ของสหรัฐอเมริกา	8
2.5 การนำพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการพิสูจน์ข้อเท็จจริง	9
2.5.1 พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์	9
2.5.2 การพิสูจน์หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์	10
2.5.3 ประโยชน์ของการตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์	11
2.5.4 การนำนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในกระบวนการยุติธรรม	11
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
2.7 กรอบแนวคิดการวิจัย	13

บทที่ 3 ระเบียบวิธีการศึกษาวิจัย	14
1. การศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร	14
2. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก	14
3. การตรวจสอบข้อมูล	15
บทที่ 4 ผลการศึกษาวิจัย	16
4.1 ปัญหาและอุปสรรคของการให้บริการนิติวิทยาศาสตร์ของภาครัฐในประเทศไทย	16
4.1.1. ปัญหาด้านขั้นตอน กระบวนการ/ระยะเวลาในการดำเนินงาน	16
4.1.2. ปัญหาด้านโครงสร้างและการบริหารจัดการ	19
4.1.3. ปัญหาด้านบุคลากร	19
4.2 นโยบายและมาตรการในการส่งเสริมและพัฒนา การให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย	21
4.3 ข้อเสนอเชิงนโยบายการส่งเสริมและพัฒนา การให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ภาคเอกชนในประเทศไทย	24
4.3.1 ความกังวล	24
4.3.2 ข้อเสนอแนะต่อการขยายการให้บริการ ด้านนิติวิทยาศาสตร์ไปยังภาคเอกชนในประเทศไทย	27
บทที่ 5 อภิปรายผลการวิจัย	29
5.1 ปัญหาและอุปสรรคของการให้บริการนิติวิทยาศาสตร์ของภาครัฐในประเทศไทย	29
5.1.1. ปัญหาด้านขั้นตอน กระบวนการ/ระยะเวลาในการดำเนินงาน	29
5.1.2. ปัญหาด้านโครงสร้างและการบริหารจัดการ	30
5.2 นโยบายและมาตรการในการส่งเสริมและพัฒนา การให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย	31
5.3 ข้อเสนอเชิงนโยบายในการส่งเสริมและพัฒนา การให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ภาคเอกชนในประเทศไทย	32
5.3.1. ความน่าเชื่อถือและมาตรฐานการให้บริการ ด้านนิติวิทยาศาสตร์ของภาคเอกชนในประเทศไทย	32
5.3.2. ต้นทุนและราคาในการดำเนินการให้บริการ ด้านนิติวิทยาศาสตร์ภาคเอกชนในประเทศไทย	33

5.3.3. ข้อเสนอแนะต่อการขยายการให้บริการ	
ด้านนิติวิทยาศาสตร์ไปยังภาคเอกชนในประเทศไทย	34
- รูปแบบการตรวจพิสูจน์หลักฐานภาคเอกชน	34
- การตั้งสภาวิชาชีพนิติวิทยาศาสตร์	36
- การจัดตั้งองค์กรกำกับดูแลการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์	36
บทที่ 6 สรุปผลและข้อเสนอแนะ	37
6.1 สรุปผลการศึกษาวิจัย	37
6.1.1 ปัญหา อุปสรรค ของการให้บริการ	
ด้านนิติวิทยาศาสตร์ของภาครัฐในประเทศไทย	38
6.1.2 นโยบายและมาตรการในการส่งเสริมและพัฒนา	
การให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย	38
6.1.3 การขยายงานพิสูจน์หลักฐานไปยังภาคเอกชนในประเทศไทย	38
6.2 ข้อเสนอแนะจากการศึกษาวิจัย	40
6.2.1 ข้อเสนอเชิงนโยบาย	40
6.2.2 ข้อเสนอเชิงปฏิบัติการ	40
6.2.3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการศึกษาวิจัยต่อไป	41
บรรณานุกรม	42
ภาคผนวก	43
ประวัติผู้วิจัย	
รศ. ดร. ธรรมวิทย์ เทอดอุดมธรรม	45
ดร. สกลกฤษณ์ เอกจักรวาล	46
ดร. นวภัทร ณรงค์ศักดิ์	48

บทที่ 1

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ปัจจุบัน สังคมไทยและกระบวนการยุติธรรมของไทยได้ให้ความสำคัญ แก่พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มากยิ่งขึ้น เนื่องจากเป็นหลักฐานที่แท้จริง มีความน่าเชื่อถือมากกว่าพยานบุคคล เนื่องจากคำให้การของบุคคลนั้น สามารถเปลี่ยนแปลงได้จากปัจจัยหลายอย่าง เช่น การพูดโกหก การหลงลืม ต่างจากพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ได้รับการตรวจพิสูจน์ ซึ่งผลการตรวจพิสูจน์นั้นได้รับการรับรองจากบุคคล และมาตรฐานการตรวจพิสูจน์ จึงเป็นพยานหลักฐานที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง

หากพิจารณาอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พนักงานสอบสวน ผู้เป็นเจ้าของคดีทำหน้าที่ควบคุม สั่งการในสถานที่เกิดเหตุสืบสวน สอบสวน และส่งมอบการตรวจพิสูจน์วัตถุพยาน พยานหลักฐานให้กับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อทำการตรวจพิสูจน์ประกอบการทำสำนวนคดี เพื่อส่งฟ้องต่อพนักงานอัยการต่อไป นอกจากนี้ยังมีอำนาจในการเรียกให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาร่วมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุด้วย (สถาบันนิติวิทยาศาสตร์, 2560ก)

จะเห็นได้ว่าหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมของประเทศ เช่น ตำรวจ อัยการ ศาล ให้ความสำคัญและเล็งเห็นถึงการนำผลการตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ มาใช้ในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในสังคมมากขึ้น นอกจากนี้รัฐบาลได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ โดยกำหนดเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายรัฐบาลว่า “ให้นำเทคโนโลยีที่ทันสมัย และความรู้ทางนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ เพื่อเร่งรัดการดำเนินคดีทุกขั้นตอน ให้รวดเร็วเกิดความ เป็นธรรม และมีระบบฐานข้อมูลที่เชื่อมโยงกัน สามารถใช้ติดตามผลและนำไปใช้ ในการปรับปรุงประสิทธิภาพของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมได้” ตลอดจนนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม มีความมุ่งหวังให้สถาบันฯ นำบริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ลงสู่ชุมชน เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าใจ และใช้ประโยชน์จากการตรวจพิสูจน์นิติวิทยาศาสตร์ได้มากที่สุด เป็นการขับเคลื่อนรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2559 มาตรา 257 ที่กำหนดให้การสอบสวนต้องใช้ประโยชน์จากนิติวิทยาศาสตร์ และจัดให้มีบริการด้านนิติวิทยาศาสตร์มากกว่าหนึ่งหน่วยงาน ที่มีอิสระจากกันเพื่อให้ประชาชนได้รับบริการในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงอย่างมีทางเลือก อีกทั้งการออกพระราชบัญญัติการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ พ.ศ. 2559 เพื่อกำหนดอำนาจ หน้าที่และขอบเขตการให้บริการนิติวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย อีกทั้งการพัฒนาและการขยายงานบริการเพื่อให้ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกอย่างทั่วถึง (อมรเทพ พลศึก, 2560)

โดย ในปี พ.ศ. 2559 ได้มีการออกพระราชบัญญัติการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ พ.ศ. 2559 โดย เล็งเห็นถึงแนวทางการขยายความร่วมมือและงานบริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ไปยังภาคเอกชน โดยระบุไว้ใน หมวด 1 การให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ มาตรา 5 ระบุว่า “ให้สถาบัน (นิติวิทยาศาสตร์) มีหน้าที่ในการให้บริการ และ ส่งเสริมงานด้านนิติวิทยาศาสตร์โดย (5) ให้ส่งเสริมและพัฒนากิจการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ของภาคเอกชน” และ (6) ร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ องค์กรระหว่างประเทศ และภาคเอกชนในการพัฒนางานนิติวิทยาศาสตร์ให้ เป็นไปตามมาตรฐานสากล” เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการด้านนี้ได้มากขึ้นและรวดเร็วขึ้น

แต่อย่างไรก็ตามการขยายงานบริการนิติวิทยาศาสตร์ไปยังภาคเอกชนในประเทศไทย สามารถดำเนินการ ได้หรือไม่หรือ จะเป็นในรูปแบบใด ต้องมีการกำหนดหลักเกณฑ์การนำมาตรฐาน หรือเกณฑ์การดำเนินการเพื่อให้ ผลที่ได้จากการตรวจพิสูจน์เกิดความน่าเชื่อถือและสามารถนำผลที่ได้มาใช้พิสูจน์การกระทำผิด หรือเป็นหลักฐาน ในกระบวนการยุติธรรมได้นอกจากนี้ สิ่งที่ต้องคำนึงถึง และเป็นประเด็นสำคัญ นอกจากมาตรฐานในการตรวจ พิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ คือ ราคาของการให้บริการตรวจพิสูจน์ ซึ่งหากขยายงานบริการไปยังเอกชนแล้วมีราคา สูงขึ้น ผู้รับบริการอาจได้รับผลกระทบดังกล่าว

ในมุมมองของเศรษฐศาสตร์ การให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ถือเป็นสินค้าหรือบริการประเภทหนึ่ง ซึ่งมี ทั้งด้านอุปทาน (Supply) และด้านอุปสงค์ (Demand) ในปัจจุบัน ประเทศไทยมีอุปทานของการให้บริการด้านนิติ วิทยาศาสตร์ไม่เพียงพอ การเพิ่มอุปทานของการให้บริการด้านนี้เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับกระบวนการยุติธรรมของ ไทย ควบคู่กับการพัฒนาและขยายการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ของภาครัฐ การส่งเสริมและพัฒนากิจการ ให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ของภาคเอกชนย่อมช่วยลดภาระงบประมาณของรัฐบาล แต่อย่างไรก็ตามการกำกับ ดูแลด้านราคาและคุณภาพของบริการด้านนี้นับเป็นเรื่องท้าทาย

เพื่อให้การพัฒนาและขยายการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นั้น ทำให้มีประเด็นหลากหลายที่ต้องศึกษา เช่น ภาครัฐควรพัฒนากิจการบริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ของหน่วยงาน ภาครัฐอย่างไร ภาครัฐควรส่งเสริมภาคเอกชนในการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์อย่างไร การกำกับตรวจสอบ คุณภาพและราคาการให้บริการควรเป็นอย่างไร มาตรฐานของผู้ให้บริการควรเป็นอย่างไร เป็นต้น ผู้วิจัย จึงสนใจที่จะ ศึกษาการพัฒนาและขยายการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย เพื่อเป็น การอำนวยความสะดวกยุติธรรม และเป็น การให้บริการ ที่ประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุด

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1) ข้อเสนอเชิงนโยบายในการส่งเสริมและพัฒนาการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ของภาคเอกชนในประเทศไทย

1.3 คำถามวิจัย

1) รัฐบาลควรส่งเสริมการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ของภาคเอกชนอย่างไร

1.4 ขอบเขตการวิจัย

1) การศึกษาวิจัยนี้ จะเน้นการศึกษาการบริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ของหน่วยงานภาครัฐเป็นหลัก เนื่องจากภาคเอกชนยังไม่มีกรให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ที่ชัดเจน

2) การศึกษาระบบการให้บริการนิติวิทยาศาสตร์ในต่างประเทศ จะศึกษาเฉพาะประเทศสหรัฐอเมริกา และอังกฤษ และจะเป็นการศึกษาวิจัยเอกสาร (Documentary Research)

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง แบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องด้วยผู้วิจัยสนใจและต้องการเก็บข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับ งานตรวจพิสูจน์และเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้ ความชำนาญในการปฏิบัติงานด้านการตรวจพิสูจน์ ทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง แบบบอกต่อ (Snow Ball Sampling) ซึ่งเป็นการอาศัยข้อมูลจากตัวอย่างคนแรกในกลุ่มเดียวกันแนะนำผู้ที่เหมาะสมที่จะเป็นผู้ให้ข้อมูลเป็นคนต่อไป เพื่อให้ทราบถึงแนวคิด ทักษะ มุมมอง และการขยายงานตรวจพิสูจน์ไปยังภาคเอกชนในประเทศไทย โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มบุคคลที่ทำงานด้านการตรวจพิสูจน์ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับงานตรวจพิสูจน์

ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดหลักเกณฑ์การคัดเลือกบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมในการให้ข้อมูลดังกล่าวไว้ โดยกำหนดให้บุคคลที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสมในการคัดเลือกจากผู้มีอำนาจในหน่วยงาน และจะต้องปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง หรือมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับงานตรวจพิสูจน์ไม่น้อยกว่า 3 ปี เพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีความคิดเห็น หรือทัศนคติที่ตรงกับความเป็นจริง และสะท้อนให้เห็นถึงงานด้านการตรวจพิสูจน์หลักฐาน ทั้งปัญหาอุปสรรค การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องการผลักดันและขับเคลื่อนงานตรวจพิสูจน์หลักฐานในประเทศไทย พร้อมทั้งแนวคิดเพื่อการพัฒนางานบริการด้านการตรวจพิสูจน์หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า ความคิดเห็นดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์แนวทางที่เหมาะสมในการให้บริการงานตรวจพิสูจน์หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในประเทศไทยต่อไป ได้แก่ 5 กลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

- 1) สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
- 2) สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม
- 3) ผู้พิพากษา อัยการ ตำรวจ (พนักงานสอบสวน)
- 4) ผู้บริหารโรงพยาบาล (รพ.รัฐบาล)
- 5) ผู้บริหารโรงพยาบาล (รพ.เอกชน)

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) มีความเข้าใจสถานการณ์ ปัญหา และอุปสรรค ของการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ของภาครัฐ และภาคเอกชนในประเทศไทย
2. มีข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาด้านนิติวิทยาศาสตร์ภาครัฐ และภาคเอกชนในประเทศไทย ให้มีคุณภาพที่ดีขึ้นและสามารถบริการได้มากขึ้น และประชาชนสามารถเข้าถึงการบริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ได้ทั่วถึง

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ จะมีแนวคิดด้านนิติวิทยาศาสตร์ อาชญาวิทยา และ เศรษฐศาสตร์ ในด้านนิติวิทยาศาสตร์ จะกล่าวถึงความหมายและประเภทงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ ในด้านอาชญาวิทยาจะกล่าวถึงทฤษฎีแนวคิดที่ว่า การบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมมีส่วนในการยับยั้งอาชญากรรม ในด้านเศรษฐศาสตร์นั้น จะอธิบายว่าทำไมรัฐบาลต้องมีบทบาทในระบบเศรษฐกิจ ขณะเดียวกันภาครัฐ ก็มีข้อจำกัด ทำให้ต้องมีบทบาทของภาคเอกชนในกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่างๆ ระบบเศรษฐกิจจึงมักเป็นแบบผสม (Mixed Economy) และในบางอุตสาหกรรมหรือบางธุรกิจอาจจำเป็นที่ทั้งภาครัฐและเอกชนจะต้องมีบทบาท ร่วมกัน ขณะเดียวกันจะมีการรวบรวมข้อมูลประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องของประเทศอังกฤษและสหรัฐอเมริกา ตลอดจนรวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการให้บริการของนิติวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย ดังนี้

2.1 แนวคิดทางนิติวิทยาศาสตร์

นิติวิทยาศาสตร์ เป็นสาขาวิชาที่นำความรู้ทางวิทยาศาสตร์และวิชาการทุกแขนงมาประยุกต์ใช้เพื่อ คลี่คลายและพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดี และนำไปสู่การบังคับใช้กฎหมายและการลงโทษผู้กระทำความผิด (อรุณพล แซ่มสุวรรณวงศ์, 2546)

งานด้านนิติวิทยาศาสตร์มีความหลากหลาย สามารถแบ่งเป็นงานด้านต่างๆ เช่น งานตรวจสถานที่เกิดเหตุ (Crime Scene Investigation) งานพิสูจน์หลักฐาน (Criminalistics) งานนิติเวชศาสตร์ (Forensic Medicine) งานนิติจิตเวชวิทยา (Forensic Psychology) งานนิติเภสัชวิทยา (Forensic Pharmacology) งานนิติวิทยาศาสตร์ ด้านดิจิทัล (Digital Forensics) และงานนิติมานุษยวิทยา (Forensic Anthropology) ตลอดจนงานด้านการบัญชี สืบสวน (Forensic Accounting) เป็นต้น

ระบบมาตรฐานสากลนับเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นสำหรับความน่าเชื่อถือของงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ ชัยชาญ ไชยรังสินันท์ (2559) เห็นว่า การนำระบบมาตรฐานสากลมาใช้กับงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ จะสร้างความ เป็นธรรมแก่คู่ความในกระบวนการยุติธรรม มาตรฐานดังกล่าวได้แก่ข้อกำหนดหรือหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับนโยบาย ระเบียบปฏิบัติ ขั้นตอนและหลักการปฏิบัติทางนิติวิทยาศาสตร์

2.2 แนวคิดทางอาชญาวิทยา

ตามแนวคิดทฤษฎียับยั้งข่มขู่ (Deterrence Theory) นั้น นักอาชญาวิทยาเห็นว่า การบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ มีการลงโทษผู้กระทำผิดอย่างเหมาะสม (ลงโทษหนักอย่างเหมาะสม) จะเป็นวิธีการป้องกันอาชญากรรมได้

ในขณะที่แนวคิดทฤษฎีการตัดสินใจเลือกอย่างมีเหตุผล (Rational Choice Theory) นักอาชญาวิทยาเห็นว่า การบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพจะทำให้ผู้กระทำผิดมีโอกาสดูกลงโทษมากขึ้น ทำให้ต้นทุนที่คาดการณ์ (Expected Cost) (จากการก่ออาชญากรรม) สูงขึ้น อาชญากรรมที่มีการชั่งน้ำหนักผลได้และผลเสียจากก่ออาชญากรรมแล้ว จะลดการก่ออาชญากรรมลงได้ (Cullen and Agnew, 2011 , pp. 381-405)

การพัฒนาการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ให้เข้าถึงได้โดยง่ายและรวดเร็ว ย่อมมีส่วนช่วยให้มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถช่วยนำผู้กระทำผิดที่แท้จริงมาลงโทษได้รวดเร็วขึ้นและได้รับโทษอย่างเหมาะสม และจะช่วยยับยั้งหรือป้องกันหรือลดการก่ออาชญากรรมได้ระดับหนึ่ง

2.3 แนวคิดทางเศรษฐศาสตร์

นักเศรษฐศาสตร์เห็นว่า เมื่อตลาดมีการล้มเหลว (Market Failure) รัฐบาลจำเป็นต้องมีบทบาทในกิจกรรมทางเศรษฐกิจหรือระบบเศรษฐกิจ สาเหตุสำคัญที่ตลาดล้มเหลวได้แก่

- ก) ตลาดมีการแข่งขันไม่สมบูรณ์ (หรือตลาดมีการผูกขาด)
- ข) สินค้าเป็นสินค้าสาธารณะ (Public goods)
- ค) การผลิตหรือการบริโภคมีผลกระทบภายนอก (Externalities)
- ง) ตลาดมีความไม่สมบูรณ์ (เช่น ตลาดประกันภัยและตลาดการเงินมักเป็นตลาดที่ไม่สมบูรณ์)
- จ) ความไม่สมบูรณ์ของข้อมูล และ
- ฉ) ปัญหาเศรษฐกิจระดับมหภาค

นอกจากนี้ ยังมีเหตุเพิ่มเติมอีกสองประการที่ทำให้รัฐบาลต้องมีบทบาทในระบบเศรษฐกิจ ประการแรก รัฐบาลจำเป็นต้องดำเนินการให้มีการกระจายรายได้ให้ดีขึ้น สร้างความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ และ ประการที่สอง รัฐบาลจำเป็นต้องส่งเสริมการบริโภคสินค้าคุณธรรม (Merit goods) เช่น ส่งเสริมระบบการศึกษา เนื่องจากการศึกษาเป็นสินค้าคุณธรรมซึ่งเป็นประโยชน์ของสังคม (Joseph E. Stiglitz, pp 76 – 91)

แต่ขณะเดียวกัน การดำเนินงานของภาครัฐก็มีปัญหาเนื่องจาก ประการแรก รัฐบาลมีข้อมูลที่จำกัด ประการที่สอง รัฐบาลมีข้อจำกัดในการควบคุมการตอบสนองของภาคเอกชนที่มีต่อนโยบายของรัฐ ประการที่สาม รัฐบาลมีข้อจำกัดในการควบคุมหน่วยงานหรือกลไกของรัฐบาลเอง ประการที่สี่ กระบวนการทางการเมือง ก็เป็นข้อจำกัดที่สำคัญต่องานดำเนินงานของรัฐบาล ด้วยข้อจำกัดเหล่านี้ ทำให้รัฐบาลมีความล้มเหลว (Government Failure) ในการดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจ (Joseph E. Stiglitz, pp 3 – 13)

ด้วยเหตุนี้ นักเศรษฐศาสตร์จึงเห็นว่าควรใช้ระบบเศรษฐกิจแบบผสม (Mixed Economy) กล่าวสำหรับ การให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์นั้น นับเป็นบริการที่เป็นประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรม ทำให้มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนได้ดีขึ้น จึงนับเป็นสินค้าสาธารณะ โดยเป็นสินค้าสาธารณะที่ไม่บริสุทธิ์ (Impure Public Goods) ภาครัฐจำเป็นต้องให้บริการด้านนี้ แต่ข้อจำกัดด้านงบประมาณแผ่นดินและข้อจำกัดอื่นๆ จึงทำให้ต้องส่งเสริมและพัฒนาการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ของภาคเอกชนด้วย

2.4 ประสบการณ์ของประเทศอังกฤษและสหรัฐอเมริกา

สำหรับประสบการณ์จากต่างประเทศนั้น จะกล่าวถึงเฉพาะประเทศอังกฤษและสหรัฐอเมริกา ดังนี้

2.4.1 ประสบการณ์ประเทศอังกฤษ

ในปี 1935 ตำรวจประเทศอังกฤษมีห้องปฏิบัติการนิติวิทยาศาสตร์แห่งแรก ต่อมากระทรวงมหาดไทยของอังกฤษก็ได้ก่อตั้งห้องปฏิบัติการนิติวิทยาศาสตร์หลายแห่ง ซึ่งมีชื่อเรียกว่า Forensic Science Service (FSS) โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาล และในปี 1996 ห้องปฏิบัติการนิติวิทยาศาสตร์ของตำรวจได้รวมเข้ากับ FSS เป็นองค์กรเดียวกัน โดยให้บริการแก่ตำรวจเฉพาะในอังกฤษและเวลส์ ขณะเดียวกัน ภาคเอกชนเริ่มเข้ามาให้บริการนิติวิทยาศาสตร์ โดยบริษัท Forensic Alliance Ltd. ก่อตั้งในปี 1996 ถือเป็นบริษัทเอกชนที่สำคัญที่ให้บริการด้านนี้แข่งขันกับ FSS

ในปี 1999 หน่วยงาน FSS ได้เปลี่ยนเป็นหน่วยงานที่มีความอิสระทางการเงิน (Trading Fund Status) สามารถหารายได้อิสระจากการให้บริการแก่ลูกค้าในอังกฤษและต่างประเทศ สามารถให้บริการแก่ตำรวจและอัยการ ตลอดจนจำเลยในคดีต่างๆ ต่อมาส่วนแบ่งตลาดในการให้บริการนิติวิทยาศาสตร์ของ FSS ลดลงเหลือ 60 เปอร์เซ็นต์ในปี 2012 (ส่วนที่เหลือเป็นการให้บริการของภาคเอกชน และหน่วยงานรัฐอื่น เช่น Defense Science and Technology Laboratory) และรัฐบาลอังกฤษได้ประกาศปิดกิจการ FSS ในปี 2012 ด้วยเหตุผลว่า FSS มีการขาดทุนเดือนละ 2 ล้านปอนด์ และการปิดกิจการ FSS นี้ ทำให้มีการก่อตั้งบริษัทเอกชนสำหรับนิติวิทยาศาสตร์เพิ่มขึ้น เช่น Principal Forensic Services (PFS) Ltd เป็นต้น ในปัจจุบัน มีทั้งห้องปฏิบัติการภาคเอกชนและห้องปฏิบัติการตำรวจเป็นผู้ให้บริการทางนิติวิทยาศาสตร์ในอังกฤษ

ในปี 2008 รัฐบาลอังกฤษได้ตั้งหน่วยงานดูแลกำกับการให้บริการนิติวิทยาศาสตร์ (Forensic Science Regulator, FSR) เป็นหน่วยงานที่ดำเนินการอิสระโดยได้รับงบประมาณจากกระทรวง มหาดไทย เพื่อให้การให้บริการนิติวิทยาศาสตร์ในกระบวนการยุติธรรมของอังกฤษเป็นไปอย่างเหมาะสมและมีมาตรฐานที่มีคุณภาพ หน่วยงานนี้จะให้คำแนะนำและกำหนดหลักปฏิบัติแก่ผู้ให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ หน่วยงานนี้ได้รับการ

สนับสนุนจากกระทรวงมหาดไทยและสภาที่ปรึกษาด้านนิติวิทยาศาสตร์ (Forensic Science Advisory Council, FSAC)

ขณะเดียวกัน อังกฤษมี United Kingdom Accreditation Service (UKAS) เป็นองค์กรดูแลด้านมาตรฐานของห้องปฏิบัติการทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ และงานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ระบบมาตรฐานของสหราชอาณาจักรนับเป็นมาตรฐานที่ได้รับการยอมรับทั่วโลก (ชัยชาญ ไชยรังสินันท์, 2559)

2.4.2 ประสบการณ์ของสหรัฐอเมริกา

ระบบนิติวิทยาศาสตร์ของประเทศสหรัฐอเมริกา ประกอบด้วย ผู้ตรวจสถานที่เกิดเหตุ ห้องปฏิบัติการด้านนิติวิทยาศาสตร์ทั้งระดับประเทศ ระดับรัฐ และระดับท้องถิ่น และห้องปฏิบัติการนิติวิทยาศาสตร์ของภาคเอกชน องค์กรวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง และองค์กรที่ให้การรับรองคุณภาพ ตลอดจนแพทย์และเจ้าหน้าที่ในการชันสูตรพลิกศพ (National Research Council, 2009, Chapter 2)

National Research Council (2009) รายงานว่า ในปี ค.ศ. 2005 สหรัฐอเมริกามีห้องปฏิบัติการนิติวิทยาศาสตร์ของภาครัฐ (ทั้งที่เป็นของระดับรัฐบาลกลาง ระดับรัฐ และระดับท้องถิ่น) จำนวน 389 แห่ง ในจำนวนนี้เป็นห้องปฏิบัติการของรัฐบาลกลางจำนวน 33 แห่ง เช่น ห้องปฏิบัติการของเอฟบีไอ (FBI) ซึ่งเป็นห้องปฏิบัติการที่ใหญ่ที่สุดในสหรัฐอเมริกา แต่อย่างไรก็ตาม สหรัฐอเมริกาไม่มีการรวบรวมข้อมูลตัวเลขจำนวนห้องปฏิบัติการนิติวิทยาศาสตร์ของภาคเอกชน

ในสหรัฐอเมริกา มีองค์กรวิชาชีพด้านนิติวิทยาศาสตร์จำนวนมาก เช่น American Academy of Forensic Sciences (AAFS, ก่อตั้งในปี 1948 และตีพิมพ์วารสาร Journal of Forensic Sciences) International Association for Identification (IAI, ก่อตั้งในปี 1915 และตีพิมพ์วารสาร Journal of Forensic Identification)

ในการรับรองมาตรฐานของห้องปฏิบัติการนิติวิทยาศาสตร์นั้น ในปี 1970 สหรัฐอเมริกาได้ตั้ง American Society of Crime Laboratory Directors (ASCLD) และต่อมาในปี 1981 ได้ตั้ง ASCLD/Laboratory Accreditation Board (ASCLD/LAB) เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่รับรองคุณภาพของห้องปฏิบัติการนิติวิทยาศาสตร์

President's Council of Advisors on Science and Technology (2016) ได้ศึกษาความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของวิธีการเปรียบเทียบลักษณะเด่น (feature-comparison methods) ของงานนิติวิทยาศาสตร์ในสหรัฐอเมริกา และได้มีข้อเสนอบางประการ เช่น (1) ให้ The National Institute of Standards and Technology ดำเนินการประเมินความถูกต้องของวิธีการเปรียบเทียบลักษณะเด่นของงานนิติวิทยาศาสตร์ จัดทำและเผยแพร่รายงานประจำปีเกี่ยวกับการประเมินดังกล่าว และให้เปลี่ยนการวิเคราะห์ลายนิ้วมือ อารูบีน และดีเอ็นเอ จากการใช้ดุลพินิจมาก (subjective) มาเป็นการอาศัยข้อเท็จจริง (objective methods) (2) ให้ The

Office of Science and Technology Policy ประสานงานและจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาและวิจัยด้านนิติวิทยาศาสตร์ของสหรัฐอเมริกา

2.5 การนำพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการพิสูจน์ข้อเท็จจริง

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 พยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคล ซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่า จำเลยมีความผิดหรือบริสุทธิ์ ให้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้ แต่ต้องเป็นพยานชนิดที่มีได้เกิดขึ้นจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวง หรือโดยมิชอบประการอื่น และให้สืบตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ หรือกฎหมายอื่น อันว่าด้วยการสืบพยาน (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2551)

2.5.1 พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ นั้นประกอบด้วย พยานหลักฐานจากการตรวจชันสูตรบาดแผล ชันสูตรพลิกศพ ประกอบกับความเห็นของแพทย์ในการชันสูตรบาดแผล ซึ่งเป็นหลักฐานทางนิติเวชศาสตร์ และหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่จัดเก็บได้จากสถานที่เกิดเหตุ หรือจากการตรวจเก็บทางวิทยาการต่างๆ ซึ่งเป็นวัตถุพยาน อันเป็นพยานหลักฐานประกอบกับการได้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ (ศักดิ์ชัย อัครวินอนันท์, 2553)

การนำพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในกระบวนการยุติธรรมนั้น ไม่ใช่การนำเอาพยานหลักฐานมาเข้าสู่กระบวนการรับรู้ของศาล โดยตัวพยานหลักฐานเอง หากแต่จะเข้าสู่กระบวนการรับรู้ของศาลโดยผ่านทางความเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ได้ทำการตรวจวิเคราะห์และประมวลผล โดยผ่านวิธีการและกระบวนการทางนิติศาสตร์เพื่อที่จะได้ผลการตรวจพิสูจน์ว่า พยานหลักฐานนั้นบ่งบอกถึงอะไรในคดีที่เกิดขึ้น ซึ่งศาสตร์ที่ถูกนำมาใช้ในการพิสูจน์พยานหลักฐานต่างๆ นี้เรียกว่า นิติวิทยาศาสตร์ (ศักดิ์ชัย อัครวินอนันท์, 2553)

ในการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ศาลจะต้องพิจารณาถึงพฤติการณ์ ทั้งปวงแห่งคดี โดยคำนึงถึงปัจจัยดังนี้ (ศักดิ์ชัย อัครวินอนันท์, 2553)

- 1) คุณค่าในเชิงพิสูจน์ความสำคัญ และความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานนั้น
- 2) พฤติการณ์และความร้ายแรงของความรับผิดชอบในคดี
- 3) ลักษณะและความเสียหายที่เกิดจากการกระทำโดยมิชอบ
- 4) ผู้ที่กระทำการโดยมิชอบอันเป็นเหตุให้ได้พยานหลักฐานมานั้นได้รับการลงโทษ หรือไม่เพียงใด

มารชัย กองบุญมา (2556) แบ่งประเภทของพยานหลักฐาน ออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

1) พยานบุคคล หมายถึง บุคคลที่มาให้การด้วยวาจาต่อหน้าศาล ซึ่งพยานบุคคล ก็คือคนที่เป็นผู้รู้เห็นเหตุการณ์ อันเป็นข้อเท็จจริงในคดี และได้มาเบิกความต่อหน้าศาลในฐานะพยาน โดยนักกฎหมายบางท่านนิยามว่า พยานบุคคล หมายถึง ถ้อยคำของบุคคลที่มาให้การต่อหน้าศาล และศาลได้จดบันทึกข้อความไว้ในสำนวน ซึ่งเป็นการมุ่งหมาย ถึงถ้อยคำที่ศาลจดลงไว้ในสำนวนความเป็นหลักมิได้ มุ่งถึงตัวบุคคล

2) พยานเอกสาร หมายถึง ข้อความใดๆ ในเอกสารที่มีการอ้างอิงเป็นพยาน โดยอาศัยการสื่อความหมายของข้อความนั้น พิสูจน์ความจริง แต่การอ้างเอกสารเป็นพยานมิใช่หมายความว่า จะเป็นพยานเอกสารเสมอไป การอ้างข้อความตอนหนึ่งในเอกสารเพื่อพิสูจน์ว่าข้อเท็จจริงเกิดขึ้นตามข้อความนั้น ดังนี้เป็นพยานเอกสาร แต่ถ้าอ้างลงลายมือชื่อในเอกสารเพื่อพิสูจน์ว่า เป็นลายมือที่จำเลยทำปลอมขึ้น ในความผิดปลอมแปลงเอกสาร หรืออ้างหนังสือทั้งเล่ม เพื่อแสดงว่าเป็นการทำข้างาน อันมีลิขสิทธิ์ของโจทก์ ดังนี้เป็นการอ้างในฐานะวัตถุพยาน

3) พยานวัตถุคือ สิ่งของใดๆ ที่คู่ความอ้างอิงให้ศาลตรวจดู เพื่อประโยชน์แก่คดีของตน เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับพยานเอกสารแล้วจะเห็นได้ว่า เอกสารฉบับหนึ่งอาจเป็นพยานเอกสาร หรือพยานวัตถุก็ได้ สุดแต่วัตถุประสงค์ของการอ้าง ถ้าเป็นการอ้างเพื่อให้ศาลดูข้อความในเอกสารก็เป็นพยานเอกสาร แต่ถ้าเป็นการอ้างเพื่อให้ศาลดูรูปลักษณะของเอกสารก็เป็นพยานวัตถุ

4) พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ หมายถึง พยานหลักฐานที่เกิดขึ้นด้วยการวิเคราะห์ หรือวิจัยโดยผ่านกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ที่สามารถพิสูจน์ได้ และเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปซึ่งพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ เกิดจากการนำเอาพยานวัตถุที่ได้จากสถานที่เกิดเหตุ ไปตรวจสอบวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อให้ได้ผลการตรวจอันจะนำไปสู่ข้อเท็จจริงแห่งคดี

2.5.2 การพิสูจน์หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

อรรถพล แซ่มสุวรรณวงศ์ และคณะ (2546) ได้ให้ความหมายของการพิสูจน์หลักฐาน ว่าเป็นคำจำกัดความ คือ เป็นเกณฑ์ ทั้งทางวิชาชีพ และทางวิทยาศาสตร์ซึ่งมุ่งในการให้การยอมรับ การชี้เฉพาะ การจำแนก และการตีความหมาย ของวัตถุพยาน โดยนำวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ มาประยุกต์ใช้ในกรณีที่เกี่ยวข้อง ระหว่างกฎหมายกับวิทยาศาสตร์ การพิสูจน์หลักฐาน คือการเชื่อมโยงเอาหลักเกณฑ์ ทฤษฎีต่างๆ เข้าด้วยกัน เป็นกลุ่มก้อนหลัก โดยมีหัวใจสำคัญ อยู่ที่

- 1) การจำแนก (Individualization) เป็นการแสดงให้เห็นความแตกต่าง การจัดวัตถุ จัดประเภท
- 2) การชี้เฉพาะ (Identification) คือความหายาก หรือว่าสิ่งของที่มีเพียงหนึ่งเท่านั้น ไม่สามารถหาสิ่งอื่นมาทดแทนได้

2.5.3 ประโยชน์ของการตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์

- 1) การตรวจเพื่อชี้เฉพาะ เป็นการตรวจพิสูจน์วัตถุพยาน ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ แล้วแสดงผลการตรวจว่าใช่หรือไม่ใช่ เช่น การตรวจพิสูจน์คราบโลหิต หาหมู่โลหิต คราบอสุจิ เป็นต้น
- 2) การตรวจพิสูจน์เปรียบเทียบ เป็นการตรวจเปรียบเทียบวัตถุพยาน แล้วให้ความเห็นทางวิชาการ เช่น การตรวจพยานเอกสารต่างๆ
- 3) การให้ความเห็นทางด้านวิชาการ เป็นการตรวจสถานที่เกิดเหตุในคดีต่างๆ โดยปกติ พยานหลักฐานจะถูกทำลายไปเป็นจำนวนมาก แต่ร่องรอยและวิธีการที่คนร้ายกระทำ อาจจะถูกบันทึกถึงสาเหตุของการกระทำผิด หรือชี้แนวทางกระทำของคนร้ายได้ โดยอาศัยความรู้ความชำนาญ ทางด้านการตรวจพิสูจน์หลักฐาน นอกจากนั้น วัตถุพยานบางอย่าง แม้จะมีน้อยหรือขนาดเล็กมาก ที่พบในสถานที่เกิดเหตุ เมื่อทำการตรวจวิเคราะห์จะสามารถบอกแนวทางที่จะสืบสวนหาตัวผู้กระทำผิดไปในทางที่ถูกต้อง และมีความรวดเร็วได้ (อรรถพล แซ่มสุวรรณวงศ์ , 2546)

2.5.4 การนำนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในกระบวนการยุติธรรม

- 1) ในกระบวนการขั้นตอนของการดำเนินการทางนิติวิทยาศาสตร์ มีผลต่อการดำเนินการ ในการรวบรวมพยานหลักฐานในกระบวนการขึ้นสอบสวนของกระบวนการยุติธรรม ส่งผลให้เกิดความน่าเชื่อถือมากขึ้น
- 2) นิติวิทยาศาสตร์สามารถช่วยในการสืบหาผู้กระทำความผิดได้ ตลอดจนช่วยในการขยายผลในทางคดี เพราะนิติวิทยาศาสตร์ในปัจจุบันได้มีการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัย มาปรับใช้ในกระบวนการตรวจพิสูจน์เข้ามามีบทบาทที่สำคัญ ในการช่วยตรวจพิสูจน์หลักฐาน ในการหาตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษ และมีการใช้รายงานผลการตรวจพิสูจน์ที่เป็นธรรม และเอื้อต่อรูปคดี ในการนำมาพิจารณาของผู้พิพากษาในชั้นศาลได้
- 3) นิติวิทยาศาสตร์สามารถช่วยในการลำดับเหตุการณ์ย้อนหลังได้ เรียกว่า (Reconstruction) โดยการลำดับเหตุการณ์นี้ เป็นการสร้างสถานการณ์ในการจำลองเหตุการณ์ขึ้นในช่วงเวลาที่เกิดเหตุในอดีต ว่ามีอะไรเกิดขึ้นบ้าง มีสาเหตุเกิดจากอะไร เกิดขึ้นได้อย่างไร ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นในการสืบสวนสอบสวนหาสาเหตุที่เกิดขึ้น โดยการที่สามารถรู้สถานที่เกิดเหตุ ก็จะทำให้สามารถติดตามคดีได้อย่างมีประสิทธิภาพ และรวดเร็วในการนำบุคคลต้องสงสัย หรือคนร้าย หรือผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีได้
- 4) นิติวิทยาศาสตร์สามารถนำมาจัดทำเป็นฐานข้อมูลได้ เช่น ฐานข้อมูลสารพันธุกรรม ฐานข้อมูลลายพิมพ์นิ้วมือ ฐานข้อมูลทางคดีต่างๆ ซึ่งมีประโยชน์ในการเชื่อมโยงตัวผู้กระทำความผิดได้ ทำให้ทราบถึงที่มา และข้อมูลคนร้าย และประวัติการก่อคดีอาชญากรรมต่างๆ ในการจัดประเภท หรือกลุ่มคนร้ายได้ง่ายยิ่งขึ้น (อรรถพล แซ่มสุวรรณวงศ์, 2546)

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โดยอาศัยการวิจัยด้วยแบบสอบถามและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก อมรเทพ พลศึก (2560) พบว่า บุคลากรในหน่วยงานนิติวิทยาศาสตร์มีความเห็นว่า ประเด็นสำคัญที่สุดของระบบนิติวิทยาศาสตร์ของไทยได้แก่ การมีมาตรฐานสากลในการพิสูจน์หลักฐานทางวิทยาศาสตร์ซึ่งจะสร้างความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

วารภรณ์ พรหมวิกร (2563) เห็นว่า โดยภาพรวมในประเทศไทย การบริหารงานนิติวิทยาศาสตร์ยังขาดประสิทธิภาพ กระบวนการรวบรวมพยานหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุยังมีความบกพร่อง กระบวนการตรวจพิสูจน์ยังไม่เป็นไปตามมาตรฐานสากล จึงได้นำเสนอแบบจำลองมาตรฐานระบบงานนิติวิทยาศาสตร์เพื่อการปฏิรูปประเทศไทย เพื่อให้พยานหลักฐานมีความน่าเชื่อถือสำหรับการพิจารณาคดี

ในการศึกษารูปแบบที่เหมาะสมในการให้บริการตรวจพิสูจน์หลักฐานภาคเอกชนในประเทศไทยนั้น ศศิวิมล ทองกลม (2563) ได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์เจาะลึกผู้เกี่ยวข้อง พบว่า ปัจจุบัน การบริการตรวจพิสูจน์หลักฐานของภาครัฐยังขาดแคลนทรัพยากร และยังไม่สามารถให้บริการด้านนี้อย่างทั่วถึง จึงเห็นว่าการขยายงานตรวจพิสูจน์ไปให้เอกชนจะช่วยลดภาระของภาครัฐ แต่เนื่องจากประเด็นความน่าเชื่อถือและมาตรฐานการตรวจพิสูจน์ ผู้วิจัยจึงเสนอว่า ควรใช้รูปแบบที่ให้หน่วยงานรัฐเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการตรวจพิสูจน์ และเป็นผู้คัดกรองก่อนส่งวัตถุพยานให้เอกชนตรวจพิสูจน์หลักฐาน

2.7 กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยนี้ จะอาศัยทั้งแนวคิดนิติวิทยาศาสตร์ แนวคิดอาชญาวิทยา และแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ สำหรับแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ การให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ถือเป็นสินค้าหรือบริการประเภทหนึ่ง ซึ่งมีทั้งด้านอุปทาน (Supply) และด้านอุปสงค์ (Demand) ปัจจุบัน มีอุปทานของการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ไม่เพียงพอ ผู้วิจัยจึงต้องการวิจัยสภาพปัจจุบัน ซึ่งมีความขาดแคลนการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ ตลอดจนปัญหา อุปสรรคของการพัฒนาและขยายการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อเสนอแนะในการส่งเสริมการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ให้ทั่วถึง

บทที่ 3 ระเบียบวิธีการศึกษาวิจัย

ในศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการให้บริการนิติวิทยาศาสตร์ของภาครัฐ ตลอดจนแนวทาง นโยบายและมาตรการที่ใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ของทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในประเทศไทยนั้น คณะวิจัยนี้จะใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary Study)

คณะผู้วิจัยทำการศึกษาหนังสือ วารสาร เอกสารต่างๆ และสื่อออนไลน์ที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ในอังกฤษ สหรัฐอเมริกา และไทย ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ รวมทั้งศึกษาจากงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ต่างๆ

2. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview)

เนื่องด้วยผู้วิจัยสนใจและต้องการเก็บข้อมูล จากผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานตรวจพิสูจน์ และเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้ ความชำนาญในการปฏิบัติงานด้านการตรวจพิสูจน์ และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบอกต่อ (Snow Ball Sampling) ซึ่งเป็นการอาศัยข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง แบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องด้วยผู้วิจัยสนใจและต้องการเก็บข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้อง กับงานตรวจพิสูจน์และเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้ ความชำนาญในการปฏิบัติงานด้านการตรวจพิสูจน์ ทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง แบบบอกต่อ (Snow Ball Sampling) ซึ่งเป็นการอาศัยข้อมูลจากตัวอย่างคนแรกในกลุ่มเดียวกันแนะนำผู้ที่เหมาะสมที่จะเป็นผู้ให้ข้อมูลเป็นคนต่อไป เพื่อให้ทราบถึงแนวคิด ทักษะ มุมมอง และการขยายงานตรวจพิสูจน์ไปยังภาคเอกชนในประเทศไทย โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มบุคคลที่ทำงานด้านการตรวจพิสูจน์ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับงานตรวจพิสูจน์

ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดหลักเกณฑ์การคัดเลือกบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมในการให้ข้อมูลดังกล่าวไว้ โดยกำหนดให้บุคคลที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสมในการคัดเลือกจากผู้มีอำนาจในหน่วยงาน และจะต้องปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง หรือมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับงานตรวจพิสูจน์ไม่น้อยกว่า 3 ปี เพื่อให้ข้อมูลที่ได้อาจมีความคิดเห็น หรือทัศนคติที่ตรงกับความเป็นจริง และสะท้อนให้เห็นถึงงานด้านการตรวจพิสูจน์หลักฐาน ทั้งปัญหาอุปสรรค การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องการผลักดันและขับเคลื่อนงานตรวจพิสูจน์หลักฐานในประเทศไทย พร้อมทั้งแนวคิดเพื่อการ

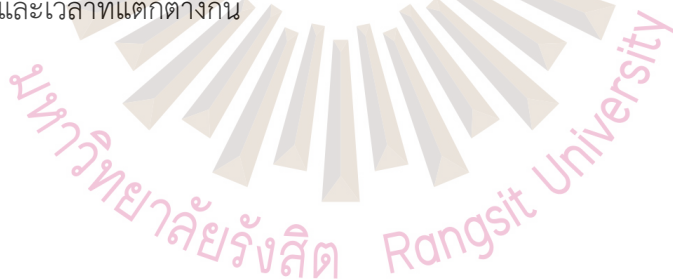
พัฒนางานบริการด้านการตรวจพิสูจน์หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า ความคิดเห็นดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์แนวทางที่เหมาะสมในการให้บริการงานตรวจพิสูจน์หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในประเทศไทยต่อไป ได้แก่ 5 กลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

- ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 5 คน
- ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานสำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ จำนวน 5 คน
- ผู้บริหารโรงพยาบาล (รพ.รัฐบาล) ที่ให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ จำนวน 5 คน
- พนักงานสอบสวน อัยการ ผู้พิพากษา จำนวน 5 คน
- ผู้บริหารโรงพยาบาล (รพ.เอกชน) จำนวน 3 คน
-

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีจำนวนรวม 23 คน กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานและมีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย และมีประสบการณ์ทำงานที่เกี่ยวข้องไม่ต่ำกว่า 3 ปี

3. การตรวจสอบข้อมูล

ในการวิจัยเชิงคุณภาพนี้ เพื่อให้ข้อมูลมีความน่าเชื่อถือ (reliability) คณะผู้วิจัยทำการตรวจสอบแบบ “สามเส้า” (Triangulation) โดยมีการเก็บข้อมูลหลายวิธี และแหล่งข้อมูลบุคคลที่หลากหลาย ตลอดจนการตรวจสอบข้อมูลในสถานที่และเวลาที่แตกต่างกัน

บทที่ 4

ผลการศึกษาวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) กลุ่มตัวอย่างจำนวน 23 คน ซึ่งทำให้ได้ข้อมูลที่เพียงพอสำหรับการศึกษานี้ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ กลุ่มผู้บริหารและปฏิบัติงานสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กลุ่มผู้บริหารและปฏิบัติงานสำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ กลุ่มผู้บริหารโรงพยาบาล (รพ.รัฐบาล) ที่ให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ กลุ่มพนักงานสอบสวน อัยการ ผู้พิพากษา รวมถึงกลุ่มผู้บริหารโรงพยาบาล (รพ.เอกชน) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ทศนะคติ มุมมองของกลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของการให้บริการนิติวิทยาศาสตร์ของภาครัฐ ตลอดจนแนวทาง นโยบายและมาตรการที่ใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ของทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในประเทศไทย ประกอบด้วยประเด็นหลัก ดังนี้

4.1 ปัญหาและอุปสรรคของการให้บริการนิติวิทยาศาสตร์ของภาครัฐในประเทศไทย

จากการศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคของการให้บริการทางนิติวิทยาศาสตร์ของภาครัฐในประเทศไทย พบปัญหาที่สำคัญได้แก่ ปัญหาด้านขั้นตอน กระบวนการ/ระยะเวลาในการดำเนินงาน ปัญหาด้านโครงสร้างและการบริหารจัดการ และปัญหาด้านบุคลากรโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1.1. ปัญหาด้านขั้นตอน กระบวนการ/ระยะเวลาในการดำเนินงาน

1) ระบบการทำงานที่ล่าช้า เนื่องจากระยะเวลาที่ยาวนานในการออกรายงานการตรวจพิสูจน์บางอย่างหรือบางคดี และการทำงานมีขั้นตอนหลายขั้นตอนที่ต้องคำนึงถึง และระยะเวลาที่ใช้ในการตรวจพิสูจน์แต่ละคดีจะไม่มีกำหนดระยะเวลาที่เท่ากัน ส่งผลให้การทำงานล่าช้า โดยมีรายละเอียดดังนี้

“การตรวจ DNA สะดวกกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับ การตรวจพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคลแบบอื่นๆ แต่ค่าใช้จ่ายแพง มีจำนวนตัวอย่างมาก และมีหลายขั้นตอน” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ หมายเลข 4, การสัมภาษณ์เชิงลึก, 19 มิถุนายน 2563)

...ขั้นตอนการออกรายงานการตรวจพิสูจน์บางอย่างใช้เวลาาน เพราะไม่ใช่แค่การตรวจพิสูจน์ แต่ในบางคดี หรือบางกลุ่มงานต้องลงพื้นที่ไปเก็บหลักฐาน แล้วนำมาตรวจวิเคราะห์ ซึ่งต้องใช้ระยะเวลานาน คนภายนอกอาจจะคิดว่า การดำเนินการมีแค่นั้น แต่

จริงๆ แล้วการทำงานภายในมีขั้นตอนและระยะเวลาในการดำเนินการอยู่ และในแต่ละเคสไม่สามารถกำหนดได้ว่าจะเสร็จภายในวันใด เพราะต้องขึ้นอยู่กับคดีและการตรวจพิสูจน์หลักฐานอื่นประกอบด้วย... (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญรหัสหมายเลข 4, การสัมภาษณ์เชิงลึก, 19 มิถุนายน 2563)

...ปัญหาเรื่องระยะเวลาในการตรวจ ผลการตรวจในบางคดีมีฟ้อง มีฝากขัง กำหนดเรื่องเวลา ถ้าเลยไปแล้วต้องมาแก้ปัญหากันที่ ถ้าผลเร็วขึ้นก็สามารถทำสำนวนฟ้องอัยการต่อได้เลย... (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 18, การสัมภาษณ์เชิงลึก, 2 กันยายน 2563)

“ระยะเวลาในการดำเนินการตรวจพิสูจน์ เช่น ผู้ใหญ่เร่งมา และถูกบีบด้วยเวลา ทำให้มีความเสี่ยงที่จะเกิดข้อผิดพลาดขึ้นได้” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 4, การสัมภาษณ์เชิงลึก, 19 มิถุนายน 2563)

...การส่งตรวจพิสูจน์การเก็บดีเอ็นเอจากโรงพักหรือจากหน่วยงาน ซึ่งหน่วยงานที่จะตรวจดีเอ็นเอได้ ผมไม่แน่ใจว่าแต่ละจังหวัดเหมือนกันหรือเปล่า อย่างสระบุรีตรวจเองไม่ได้ ต้องส่งพิสูจน์หลักฐานที่อยู่ปทุม ต้องใช้ระยะเวลาและค่าใช้จ่าย มารับและมาส่งด้วยตัวเอง ใช้ระยะเวลาค่อนข้างยาวนาน... (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 19, การสัมภาษณ์เชิงลึก, 2 กันยายน 2563)

...ในการเลือกส่งตรวจวัดคุณภาพ ก็เลือกของตำรวจก่อน เพราะในเรื่องของการประสานงาน เอกสารต่างๆ จะมีระบบวางไว้อยู่แล้ว แต่สถาบันนิติวิทยาศาสตร์จะเป็นเรื่องที่สลับซับซ้อนที่ตำรวจไม่สามารถทำได้ ... (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 19, การสัมภาษณ์เชิงลึก, 2 กันยายน 2563)

...ศูนย์วิทยาศาสตร์ชุลบุรี รับตรวจทั่วภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สามารถเบิกกับกระทรวงสาธารณสุขได้ กรณีตรวจ เจาะเลือด ตรวจวัดปริมาณแอลกอฮอล์ แล้วส่งศูนย์วิทยาศาสตร์ จะเสียค่าตรวจประมาณ 800 บาท ก็เลยให้โรงพยาบาลเจาะแล้วส่งตรวจที่ศูนย์วิทยาศาสตร์ จะมีความรวดเร็วกว่า ถ้า รพ. รัฐตรวจเอง เจาะเลือดส่งเอง สามารถเบิกได้

ไม่เสียค่าตรวจ แต่จะใช้เวลาประมาณ 1-2 เดือน เร็วสุด 1 เดือนครับ... (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 20, การสัมภาษณ์เชิงลึก, 2 กันยายน 2563)

2) การขาดแคลนอุปกรณ์ และเครื่องมือต่าง ๆ ในการตรวจพิสูจน์หลักฐาน

“เรื่องอุปกรณ์ เครื่องมือ ที่มีไม่เพียงพอ การบำรุงรักษาเครื่องมือ อุปกรณ์ต่างๆ อีก” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 4, การสัมภาษณ์เชิงลึก, 19 มิถุนายน 2563)

3) ปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับกระบวนการทำงาน เช่น การเก็บพยานหลักฐานจากที่เกิดเหตุ ทักษะในการเบิกความชั้นศาลของนักนิติวิทยาศาสตร์ และความเป็นอิสระของหน่วยงานพิสูจน์หลักฐาน

...ปัญหาที่ผมเคยเจอด้วยตนเอง ในเรื่องของการเก็บดีเอ็นเอพวกคดีฆาตกรรม บางทีพนักงานสอบสวนเราเองไม่ได้มีความเชี่ยวชาญด้านการเก็บที่ถูกต้อง จะต้องเรียกพิสูจน์หลักฐานมา ซึ่งห่างกันประมาณ 90 กม. บางทีเหตุเกิดตอนกลางคืน ประสานไปบางทีก็ไม่มีคนรับ ไม่มีคนมา เราต้องตรวจดีเอ็นเอจากผู้ต้องสงสัย อาจจะได้แค่เบื้องต้น เพราะเราไม่สามารถทำได้ มันเลยมีปัญหาเรื่องพนักงานสอบสวนเองไม่มีความเชี่ยวชาญในการเก็บดีเอ็นเอ กลัวเก็บไปแล้วส่งไปแล้วไม่สามารถตรวจสอบได้ อยากให้ผู้เชี่ยวชาญเข้ามาเก็บมากกว่า... (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 20, การสัมภาษณ์เชิงลึก, 2 กันยายน 2563)

“กระบวนการในการเก็บพยานหลักฐานโดยเจ้าพนักงาน หรือผู้อื่นที่ไม่ใช่นักนิติวิทยาศาสตร์ ยังเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผลการพิสูจน์หลักฐานถูกโต้แย้ง” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 17, การสัมภาษณ์เชิงลึก, 3 กรกฎาคม 2563)

“พยานผู้เชี่ยวชาญที่มาเบิกความหรือพิสูจน์ข้อคิดเห็นในทางวิทยาศาสตร์ในชั้นศาล ยังไม่มีทักษะในการเบิกความที่เพียงพอ จึงอาจเป็น “เหยื่อ” ของคู่ความอีกฝ่ายได้” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 17, การสัมภาษณ์เชิงลึก, 3 กรกฎาคม 2563)

...เรามองในภาพรวมทั้งหมด น่าจะเป็นเรื่องความร่วมมือ เครือข่ายที่พยายามจะทำแต่ไม่เกิดเป็นรูปธรรมสักที เวลาประชุมกันก็มีข้อเสนออยากจะทำ เสนอแนะ แต่ไม่มีใครลงมือ

ทำ หน่วยงานกลางก็ไม่มีให้ประสาน หน่วยงานจริงๆ ก็มีให้ไม่มาก ก็กลายเป็นการคุยแค่ในสาขาการตรวจพิสูจน์ ส่วนเรื่องรายละเอียดก็คงเป็นเรื่องทั่วไปขาดแคลนบุคลากรงบประมาณ... (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 3, การสัมภาษณ์เชิงลึก, 19 มิถุนายน 2563)

“การตรวจพิสูจน์หลักฐาน ที่อยู่ภายใต้สังกัดของหน่วยงานราชการ ทำให้เกิดความสงสัยในเรื่องความเป็นอิสระของงานพิสูจน์หลักฐาน” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 17, การสัมภาษณ์เชิงลึก, 3 กรกฎาคม 2563)

4.1.2. ปัญหาด้านโครงสร้างและการบริหารจัดการ

ความสับสนในการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการตรวจพิสูจน์หลักฐาน และปัญหาสื่อมวลชนที่กระทบต่อการพิสูจน์หลักฐานโดยมีรายละเอียดดังนี้

“ด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ พนักงานสอบสวนบางท่าน ยังไม่ทราบว่าในการร้องขอให้มาตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ นั้น ต้องเรียกหน่วยใด ถ้าในพื้นที่ กทม. ก็จะเป็นหน่วยงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ ทำให้เกิดการสับสน” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 4, การสัมภาษณ์เชิงลึก, 19 มิถุนายน 2563)

“เรื่องการตรวจพิสูจน์ จะมีปัญหาในเรื่องสื่อมวลชน ที่ทำข่าวมาบิดเบือน หรือนำเสนอไม่ตรงจากความเป็นจริง มีการจับผิดการทำงานของเจ้าหน้าที่ ถ่ายรูปในที่สถานเกิดเหตุ สร้างสถานการณ์จำลอง โดยยังไม่ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วน” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 4, การสัมภาษณ์เชิงลึก, 19 มิถุนายน 2563)

4.1.3. ปัญหาด้านบุคลากร

การขาดแคลนบุคลากร หรือจำนวนผู้ปฏิบัติงานที่มีความเชี่ยวชาญด้านพิสูจน์หลักฐานยังไม่เพียงพอต่อปริมาณงานที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก จากการหลักฐาน โดยมียารายละเอียดดังนี้

“บุคลากรไม่พอถ้าเทียบกับปริมาณงาน เพราะต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญโดยเฉพาะ เช่น สารเสพติด ยา คนที่แปลผลต้องใช้ความรู้เฉพาะมากกว่าคนทั่วไป ก็เลยมีข้อจำกัดเรื่องผู้เชี่ยวชาญ” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 11, การสัมภาษณ์เชิงลึก, 24 มิถุนายน 2563)

...การขาดแคลนบุคลากรผู้เชี่ยวชาญ ขาดทุกหน่วยงาน ไม่เพียงพอ ต้องการบุคลากรให้มันสมดุล อยู่ในเรื่องของบริบท ปริมาณงาน สถานการณ์ต่างๆ แต่ไม่ได้ขาดจนไม่สามารถทำงานได้เลย อาจกระทบในเรื่องของความซับซ้อนในการทำงานและระยะเวลาในการทำงานที่มากขึ้น... (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 3, การสัมภาษณ์เชิงลึก, 19 มิถุนายน 2563)

...ปริมาณงานเยอะ บุคลากรน้อย ด้วยระบบราชการเป็นหน่วยงานที่โครงสร้างใหญ่ เช่น งานตรวจพิสูจน์หลักฐาน หรืองานนิติเวช สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ รัฐบาลไม่รู้หรือกว่างานจะมีมากหรือน้อย แต่มีบุคลากรกำหนดอัตรามาโดยไม่ได้รองรับปริมาณงาน บางคนไปช่วยราชการบ้าง งานก็จะตกหนักมาที่คนอยู่หน่วย เมืองงานเยอะ คนน้อย เครื่องมีจำกัด ระยะเวลาในการรอคอยแต่ละคดี ก็จะช้าลง ในขณะที่ผู้บริหารคิดว่าต้องออกรายงานด้วยความรวดเร็ว เพราะผู้บริหารไม่ได้ลงมาทำงานอย่างผู้ปฏิบัติ ควรให้ทางเลือกให้ผู้ปฏิบัติ เช่น มีอุปกรณ์สำรองไว้ หรือเครื่องมือให้เราด้วย ตัวอย่างที่ส่งมาตรวจมีความซับซ้อนชนิดของสารที่ต้องตรวจหลายๆ แบบ แต่วัตถุพยานที่ได้มาไม่เหมาะสม ทำให้เกิดความยากลำบากในการตรวจ เพราะวัตถุพยานไม่สมบูรณ์ แต่ความคาดหวังสูง ทำให้เราทำงานด้วยความยากลำบาก... (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 12, การสัมภาษณ์เชิงลึก, 24 มิถุนายน 2563)

...บุคลากรผู้เชี่ยวชาญของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ ไม่ขาด คนมีจำนวนพอ แต่ในบางครั้งปริมาณงานมาเยอะ เพราะเราไม่สามารถกำหนดปริมาณงานได้ บางเดือนมาก บางเดือนน้อย บางครั้งเป็นเรื่องของเนื้องาน ถ้าปริมาณงานเท่าเดิม จะขอตำแหน่งเพิ่มไม่ได้ เป็นเรื่องของการบริหารจัดการว่าจะจัดการในแต่ละช่วงของงานที่มีจำนวนมากหรือน้อย... (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 4, การสัมภาษณ์เชิงลึก, 19 มิถุนายน 2563)

“สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ มีจุดแข็งตรงที่เป็นองค์กรใหญ่ มีงบประมาณ จำนวนบุคลากร การฝึกอบรม เครื่องมือที่ทันสมัย” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 4, การสัมภาษณ์เชิงลึก, 19 มิถุนายน 2563)

...การประเมินสมรรถภาพ สถาบันนิติวิทยาศาสตร์มีมาตรฐานการตรวจพิสูจน์ ของแต่ละหน่วยว่าจะเติบโตในตำแหน่งที่สูงขึ้น จะมีมาตรฐานกำหนดอยู่ และมีการทดสอบสมรรถภาพ ทดสอบความเชี่ยวชาญในงาน ปีละครั้ง หรือแล้วแต่หน่วยงานกำหนด คนที่มาตรวจก็ต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้มาตรวจสอบ... (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 4, การสัมภาษณ์เชิงลึก, 19 มิถุนายน 2563)

...ความก้าวหน้าในวิชาชีพเฉพาะด้าน เติบโตโดยเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน จะไม่สามารถข้ามสายงานได้ เพราะความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านไม่เหมือนกัน แต่ถ้าถามว่าย้ายไปสายอื่นได้หรือไม่ ก็สามารถทำได้ เช่น ปปง. ปปส. DSI. ซึ่งทำงานในกระบวนการยุติธรรม ใช้องค์ความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์ในแนวทางของกระบวนการยุติธรรม เช่น ป้องกัน ปราบปราม การทุจริต ตรวจสอบ แต่ไม่ใช่การตรวจพิสูจน์ด้านนิติวิทยาศาสตร์... (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 4, การสัมภาษณ์เชิงลึก, 19 มิถุนายน 2563)

“นโยบายของผู้บริหาร มีผลต่อการบริหารงาน แต่มีน้อย เพราะงานของหน่วยมีความเฉพาะทางที่เป็นวิทยาศาสตร์ จะค่อนข้างชัดเจนในแนวทางการปฏิบัติงาน จึงไม่ค่อยได้รับผลกระทบมากนัก” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 4, การสัมภาษณ์เชิงลึก, 19 มิถุนายน 2563)

4.2 นโยบายและมาตรการในการส่งเสริมและพัฒนาการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย

จากปัญหาและอุปสรรคที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้นผู้วิจัยจึงทำการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ ความรู้ และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับปฏิบัติการและนโยบาย จากสถาบันนิติวิทยาศาสตร์, สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ, โรงพยาบาล (รพ.รัฐบาล) ที่ให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์, พนักงานสอบสวน อัยการ ผู้พิพากษา, ผู้บริหารโรงพยาบาล (รพ.เอกชน) เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของการให้บริการนิติวิทยาศาสตร์ของภาครัฐ การส่งเสริม และการพัฒนาการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย ซึ่งมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1) เพิ่มจำนวนบุคลากรด้านนิติวิทยาศาสตร์ให้มากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งส่งเสริมให้มีนักนิติวิทยาศาสตร์ในแต่ละด้านให้มากยิ่งขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้มีความก้าวหน้าในหน้าที่การงานของผู้ปฏิบัติการ และประสิทธิภาพที่เพิ่มขึ้นของงานนิติวิทยาศาสตร์

2) สนับสนุนการอบรมต่าง ๆ ที่จำเป็นแก่นักนิติวิทยาศาสตร์ และสนับสนุนงานวิจัยด้านนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อเป็นการพัฒนางานด้านนิติวิทยาศาสตร์ให้มีความทันสมัย สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ปัจจุบันได้

3) สนับสนุนงบประมาณด้านนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ของผู้ปฏิบัติงานและพัฒนาเครื่องให้ทันสมัย

4) ลดการทำงานที่ซ้ำซ้อนที่เกี่ยวกับการตรวจพิสูจน์หลักฐาน และสร้างระเบียบ หรือข้อบังคับ เพื่อให้ความอิสระของผู้ปฏิบัติงานตรวจพิสูจน์หลักฐานจากบุคคลที่จะเข้ามาแทรกแซงการทำงานด้านการตรวจพิสูจน์หลักฐาน

“ควรสร้างนักนิติวิทยาศาสตร์ในแต่ละด้านให้มากขึ้น โดยการสร้างแรงจูงใจ และการทำให้เห็น เส้นทางอาชีพที่ชัดเจน เปิดโอกาสให้เกิดความก้าวหน้าในงานได้” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ หมายเลข 17, การสัมภาษณ์เชิงลึก, 3 กรกฎาคม 2563)

...ควรเพิ่มอัตรากำลังของบุคลากรผู้เชี่ยวชาญ เพราะตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญจริงๆ ขาดทุกหน่วยงาน ไม่เพียงพอ เพื่อต้องการให้มีบุคลากรสมดุลกั้งงานที่ทำของทุกหน่วย แล้วสร้างกลไก หรือระบบให้เขาเติบโตในสายงานอาชีพ ไม่อย่างนั้นเขาเห็นว่าหน่วยงานอื่นดีกว่า ก็มักจะทำเรื่องโอนย้ายหน่วยกัน ซึ่งก็จะเปิดปัญหาอื่นๆ ตามมาที่หลังได้... (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ หมายเลข 3, การสัมภาษณ์เชิงลึก, 19 มิถุนายน 2563)

...ยกระดับให้งานนิติวิทยาศาสตร์เป็นประเภทหนึ่งของวิชาชีพ มากกว่าการให้เห็นว่า นักนิติวิทยาศาสตร์มีหน้าที่ตรวจพิสูจน์หลักฐานเพียงอย่างเดียว เพื่อยกระดับขึ้นสู่ความน่าเชื่อถือของงานนิติวิทยาศาสตร์ แต่ปัญหาคือ งานนิติวิทยาศาสตร์มีสาขาที่เชื่อมโยงมากกว่า 1 สาขา ดังนั้น อาจต้องมีคณะกรรมการดูแลมาตรฐานในแต่ละสาขา... (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ หมายเลข 17, การสัมภาษณ์เชิงลึก, 3 กรกฎาคม 2563)

...เนื่องจากการทำงานของนักนิติวิทยาศาสตร์มีความเชื่อมโยงกับการทำคดี ดังนั้น จึงต้องพัฒนาทักษะนักนิติวิทยาศาสตร์ให้พร้อมกับการมาเป็นพยานศาลในฐานะผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งอาจจะกระทำได้ด้วยการกำหนดหลักสูตรฝึกอบรมให้กับนักนิติวิทยาศาสตร์ให้เห็นรูปแบบของการเป็นพยานในศาล เพื่อให้ระมัดระวังในการทำงานและมีเป้าหมายในการตรวจพิสูจน์ที่ชัดเจน... (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 17, การสัมภาษณ์เชิงลึก, 3 กรกฎาคม 2563)

“รัฐบาลควรให้การสนับสนุนในทุกมิติ ให้มีการวิจัยในหลายๆ ด้าน หากงานวิจัยเสร็จแล้ว ควรจะมีการสนับสนุนงานวิจัยนั้น เพื่อนำออกมาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับสถานการณ์ในช่วงเวลานั้น และสนับสนุนให้ดี” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 3, การสัมภาษณ์เชิงลึก, 19 มิถุนายน 2563)

...รัฐบาลควรให้การสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติม เนื่องจากการตรวจพิสูจน์ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ มีการพัฒนาไปอย่างต่อเนื่อง ทั้งองค์ความรู้ เครื่องมือต่างๆ มีการพัฒนาซอฟต์แวร์ สิ่งเหล่านี้ควรพัฒนาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ หากมีการทิ้งช่วงเวลาให้นาน องค์ความรู้ และเครื่องมือต่างๆ เหล่านี้จะมีการพัฒนาอย่างก้าวกระโดด ทำให้เสียงบประมาณที่สูงในการพัฒนา เพราะองค์ความรู้ และเครื่องมือต่างๆ ล้าหลังไปแล้ว... (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 3, การสัมภาษณ์เชิงลึก, 19 มิถุนายน 2563)

“สร้างระบบ หรือระเบียบข้อบังคับ ให้ความอิสระของผู้ตรวจพิสูจน์ เพื่อลดการแทรกแซงของผู้ใหญ่ ที่มักจะบีบในเรื่องของระยะเวลาการตรวจพิสูจน์ ซึ่งจะเป็นการลดความเสี่ยงที่จะเกิดข้อผิดพลาดขึ้นได้ด้วย” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 4, การสัมภาษณ์เชิงลึก, 19 มิถุนายน 2563)

4.3 ข้อเสนอเชิงนโยบายการส่งเสริมและพัฒนาการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ภาคเอกชนในประเทศไทย

4.3.1 ความกังวล

สำหรับการส่งเสริมและพัฒนาการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ภาคเอกชนในประเทศไทยนั้น ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มีความกังวลในความน่าเชื่อถือ มาตรฐานการ ต้นทุนและราคาของการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ของภาคเอกชน ดังต่อไปนี้

1) ความกังวลต่อความน่าเชื่อถือและมาตรฐานการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ภาคเอกชนในประเทศไทย

ความน่าเชื่อถือและมาตรฐานการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ของภาคเอกชนเป็นประเด็นที่สำคัญ และผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความกังวลต่อประเด็นนี้ ดังนี้

...มาตรฐานการตรวจของเอกชนมีความน่าเชื่อถือหรือไม่นั้น หน่วยงานเอกชนจะเชื่อถือได้ขึ้นอยู่กับความมีมาตรฐานของเขานเอง มีห้องปฏิบัติการที่ผ่านการตรวจสอบ และได้รับการรับรองมาตรฐาน และอยู่ที่บริษัทหรือหน่วยงานจะสามารถสร้างความน่าเชื่อถือกับประชาชนได้มากน้อยแค่ไหน โดยเอกชนน่าจะบริหารได้คล่องตัวมากกว่ารัฐบาล... (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 4, การสัมภาษณ์เชิงลึก, 19 มิถุนายน 2563)

...การรักษาความลับ ทุกหน่วยงานจะมีมาตรฐานทุกขั้นตอนอยู่แล้ว เช่น ถ้าผลการตรวจออกมาจะส่งผลให้ผู้ร้องขอทันที แม้แต่คนส่งตรวจก็ยังไม่ทราบรายละเอียด นอกจากว่าต้องมาออกรายงานการวิเคราะห์ ก็ต้องไปขอสำเนาหรือขออนุญาตมาทำการวิเคราะห์ แต่ส่วนเอกชนก็บอกยากว่าจะมีมาตรฐานหรือไม่ แต่คิดว่าคงจะต้องมีมาตรฐานในการทำงานระดับหนึ่ง... (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 4, การสัมภาษณ์เชิงลึก, 19 มิถุนายน 2563)

...สมมติว่าถ้ามีจริง เช่น การเก็บ DNA ตรวจกับเอกชน แล้วถือผลการตรวจมาของเปรียบเทียบกับข้อมูลกับหน่วยงานรัฐ ก็ไม่น่าเชื่อถือนะ เพราะไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าไปเก็บวัตถุพยานมาจากที่ไหน โดยใคร มีความรู้หรือไม่ ไม่มีข้อมูลหลักฐาน ขั้นตอนการเก็บหลักฐานต่างๆ... (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 4, การสัมภาษณ์เชิงลึก, 19 มิถุนายน 2563)

“หน่วยงานของรัฐบาล เป็นราชการ ทำอะไรภายใต้อำนาจรัฐ เลยถูกมองว่ามีมาตรฐาน เชื่อถือได้ แต่เอกชนเขาไม่ได้ทำงานภายใต้อำนาจของรัฐ ก็อาจจะดูไม่ค่อยน่าเชื่อถือ” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 4, การสัมภาษณ์เชิงลึก, 19 มิถุนายน 2563)

“มาตรฐานของเอกชน ก็ขึ้นอยู่กับหน่วยนั้นจะยึดปฏิบัติอะไร และมีการรับรองแบบไหน มีหลายเกณฑ์หลายระดับ” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 12, การสัมภาษณ์เชิงลึก, 24 มิถุนายน 2563)

...การให้เอกชนเป็นผู้ร่วมตรวจภายนอก ต้องมีมาตรฐานที่ชัดเจน สามารถดูงานที่ต่างประเทศได้ พอตั้งเป็นเอกชนแล้วมุ่งหวังผลกำไร ทำให้ความน่าเชื่อถือลดลงได้ แต่ของหน่วยงานรัฐบาลไม่ได้ต้องการผลกำไร ผู้ทำงานไม่ได้มีผลประโยชน์ร่วมกัน ความน่าเชื่อถือมีสูงกว่า... (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 12, การสัมภาษณ์เชิงลึก, 24 มิถุนายน 2563)

...รัฐบาลสร้างบุคลากรให้เกิดความเชี่ยวชาญ แต่เอกชนไม่ได้ปลูกฝังเรื่องความเชี่ยวชาญ เราก็ไม่รู้ว่าจะค่าเชี่ยวชาญไหม เช่น คนที่มาทำงาน 10 วัน แต่ให้ออกรายงานเลย มีความเชี่ยวชาญไหม ประชาชนต้องไต่ตรองให้ดี เรื่องการส่งวัตถุพยานตรวจทางนิติวิทยาศาสตร์ ระหว่างส่งรัฐบาลกับเอกชน เวลาขึ้นศาล ไม่รู้ว่าศาลจะให้น้ำหนักระหว่างเอกชนกับรัฐบาลแตกต่างกันไหม อันนี้ต้องตรวจสอบให้ดี... (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 11, การสัมภาษณ์เชิงลึก, 24 มิถุนายน 2563)

...สมมติบางคนนำปัสสาวะที่คิดว่าอาจปนเปื้อนมาตรวจ พอตรวจไม่ได้ผลตามที่ต้องการ ก็คิดว่าเราไม่ดี หรือบางคนอยากให้เราปลอมผล แต่เราไม่ทำ แล้วถ้าเอกชนตรวจออกมา ผลไม่ตรงกันล่ะ เมื่อเราไปตรวจสอบพบว่า เอกชนใช้เทคนิคในการตรวจ เช่น ผ่านไปหลายวัน ค่อยตรวจ หรือใช้เครื่องมือที่ไม่มีคุณภาพมาตรวจ ทำให้ผลที่ได้ไม่ตรงกับของเรา บางบริษัทอ้างมาตรฐาน ISO แต่เมื่อตรวจสอบแล้วพบว่ามาตรฐาน ISO ที่ได้มา เป็นคนละเรื่องกับสิ่งที่ตรวจ ก็ไม่ได้มาตรฐานอยู่ดี... (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 12, การสัมภาษณ์เชิงลึก, 24 มิถุนายน 2563)

“มาตรฐานในการตรวจพิสูจน์ของเอกชนมีความน่าเชื่อถือหรือไม่ ถ้าเอกชนทำแล้วมีมาตรฐานก็น่าเชื่อถือ ต้องทำมาตรฐานเพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือ ต้องมีการควบคุมยังไงให้

ตรวจพิสูจน์นำเชื้อถือทั้งหน่วยงานรัฐและเอกชน” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 3, การสัมภาษณ์เชิงลึก, 19 มิถุนายน 2563)

...คุณภาพการตรวจพิสูจน์ หากมีสาขาวิชาชีพหรือคณะกรรมการกลางควบคุมมาตรฐานย่อมควบคุมได้ไม่ยาก แต่ราคาของการใช้การตรวจพิสูจน์ยอมเป็นไปตามกลไกทางเศรษฐศาสตร์และทางธุรกิจ ที่ไม่อาจให้ความเห็นได้ ทั้งนี้ ความน่าเชื่อถือของผลการตรวจพิสูจน์จึงอยู่ที่กลไกในการควบคุมมากกว่าราคาของการให้บริการ... (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 17, การสัมภาษณ์เชิงลึก, 3 กรกฎาคม 2563)

...หน่วยงานเอกชนของต่างประเทศ มี แต่มีไม่มาก ไม่ได้รับการตอบรับที่ดี แต่ถ้าในแนวตรวจเลือด ตรวจเอกสาร ตรวจสารพิษ มีผลที่ออกมาตามเครื่องมืออยู่แล้ว แต่ไม่มีการตรวจพิสูจน์ เพราะการตรวจพิสูจน์ต้องรายงานผู้บังคับบัญชา และต้องไปขึ้นศาล เช่น ผู้รับบริการต้องการเอาผลการตรวจไปร้องเรียน ก็ใช้ไม่ได้ ก็ต้องทำการตรวจใหม่อยู่ดี เพราะเราไม่แน่ใจว่าผลนั้นถูกต้องหรือไม่ ผ่านการตรวจสอบหรือไม่ ไม่ใช่อยู่ดี ๆ จะนำไปใช้ได้เลย จึงยากมากที่จะมีเอกชนจะดำเนินการเองได้ทั้งหมด... (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 4, การสัมภาษณ์เชิงลึก, 19 มิถุนายน 2563)

2) ความกังวลต่อต้นทุนและราคาในการดำเนินการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ภาคเอกชนในประเทศไทย

...รัฐสามารถควบคุมราคาการตรวจของเอกชนได้หรือไม่ ซึ่งไม่น่าจะเป็นไปได้ แต่การตรวจ DNA มีราคาการตรวจที่ชัดเจนอยู่ทุกโรงพยาบาล ราคาไม่แตกต่างกันมาก อยู่ที่ว่าประชาชนว่าจะเลือกโรงพยาบาลไหน ช่องทางไหนที่จะสะดวกที่สุด... (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 4, การสัมภาษณ์เชิงลึก, 19 มิถุนายน 2563)

“คนมีเงินเท่านั้นที่จะไปใช้บริการของหน่วยงานภาคเอกชน เพราะค่าใช้จ่ายที่ค่อนข้างสูง” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 4, การสัมภาษณ์เชิงลึก, 19 มิถุนายน 2563)

“การตรวจ DNA ความสัมพันธ์เป็นพ่อแม่ลูก ราคาการตรวจก็ไม่ต่างกันมาก เอกชนแพงกว่านิดหน่อย แต่ประชาชนเลือกเอกชน เพราะความสะดวกสบายกว่า ไม่ต้องรอนาน” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 4, การสัมภาษณ์เชิงลึก, 19 มิถุนายน 2563)

...ความคุ้มทุนของเอกชนนั้น จะยอมไหมถ้าบางอย่างขาดทุน ทุนจริงๆ คืออะไร ต้องคิดรายละเอียดแบบจริงๆ ว่าคิดทุนแบบไหน เช่น ประเทศอังกฤษมีหน่วยงานควบคุมทั้งประเทศ ทำแบบธุรกิจ วันดีคืนดีมันล้ม ความคุ้มค่า ความยุติธรรมต้องใช้เงินดูแลและสุดท้าย หน่วยงานก็ปิด ทำงานต่อไม่ได้ ต้องดูบทเรียนจริง ว่าการตั้งตังนี้ขึ้นมาเจตนาจริงๆ คืออะไร... (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 3, การสัมภาษณ์เชิงลึก, 19 มิถุนายน 2563)

4.3.2 ข้อเสนอแนะต่อการขยายการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ไปยังภาคเอกชนในประเทศไทย

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเห็นความสำคัญของการขยายการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ไปยังภาคเอกชนในประเทศไทย โดยเห็นว่า “จะเป็นเรื่องดีหากมีการกำหนดให้การตรวจพิสูจน์สามารถกระทำได้โดยภาคเอกชน จะเป็นลักษณะเดียวกับงานแพทย์นิติเวชศาสตร์ของ รพ.เอกชน ที่สามารถปฏิบัติงานได้” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 17, การสัมภาษณ์เชิงลึก, 3 กรกฎาคม 2563) และมีข้อเสนอแนะดังนี้

๑) การบริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ภาคเอกชนควรอยู่ภายใต้การดูแลของหน่วยงานรัฐ มีการกำกับควบคุมด้านคุณภาพ

...งานทั้งหมดควรผ่านราชการก่อน ควรให้หน่วยงานรัฐเป็นเจ้าของในการดูแล เป็นลักษณะที่เอกชนช่วยเป็นผู้ร่วมภายนอกมากกว่า แต่ไม่ควรให้เอกชนตรวจโดยตรง ไม่ควรให้ประชาชนไปหาเอกชนโดยตรง ถ้าให้รัฐบาลดูแล เช่น โรงพยาบาล ให้ภายนอกตรวจให้ โดยส่งเป็นรหัสโค้ด เขาก็ไม่รู้ว่ารหัสโค้ดนี้คือใคร พอตรวจเสร็จก็มีใบมาเก็บเงิน แล้วก็เอารหัสโค้ดไปออกราคาเอง จะน่าเชื่อถือมากกว่า... (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 12, การสัมภาษณ์เชิงลึก, 24 มิถุนายน 2563)

“ข้อดีของเอกชน คือ ทำได้เร็วกว่า แต่ต้องดูว่าได้มาตรฐานไหม เช่น การตรวจยาเสพติดของเอกชน วิธีการตรวจแบบจุ่มหยด ต้นทุนประมาณ 10 บาท แต่เก็บเงิน 250 ซึ่งกำไรทำให้

เค้าอยู่ได้ ในขณะที่มาส่งกับรัฐใช้เวลาประมาณ 2-3 วัน” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 11, การสัมภาษณ์เชิงลึก, 24 มิถุนายน 2563)

๒) รัฐบาลควรสนับสนุนการให้บริการนิติวิทยาศาสตร์ภาคเอกชนในด้านการเงินและการลดหย่อนทางภาษี

...รัฐบาลต้องสนับสนุน อยู่ที่ว่าในรูปแบบไหน อาจจะเป็นเรื่องเงิน หรือเรื่องอื่นๆ กฎหมายธุรกิจในการลดหย่อนได้มากน้อยแค่ไหน ถ้าเอกชนทำแล้วไม่ได้รับรัฐบาลต้องแบกรับไปด้วย หรือเปล่า การรับผิดทางกฎหมาย กฎหมายต้องแรงกว่ารัฐไหม ต้องมองหน่วยงานอื่นที่ใช้ กฎเกณฑ์แบบเดียวกันไหม ให้มีเอกชนที่ที่ที่แห่ง ราชการต้องลดลงหรือเปล่า ยังขาดการวิจัยในหลายๆมิติ ต้องไปต่อยอดอีกเยอะ... (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 3, การสัมภาษณ์เชิงลึก, 19 มิถุนายน 2563)

๓) ควรตั้งสภาวิชาชีพงานนิติวิทยาศาสตร์เพื่อควบคุมมาตรฐานงานนิติวิทยาศาสตร์ และสร้างความน่าเชื่อถือการให้บริการนิติวิทยาศาสตร์ของภาคเอกชน

“เมื่อกำหนดให้งานนิติวิทยาศาสตร์เป็นวิชาชีพ ย่อมต้องมีสภาวิชาชีพทำหน้าที่ควบคุม การปฏิบัติตามมาตรฐานงานนิติวิทยาศาสตร์ จะสร้างความน่าเชื่อถือในการตรวจพิสูจน์ ภาคเอกชน โดยมีทั้งคณะกรรมการใหญ่ และคณะกรรมการย่อย ดูแลในแต่ละภาคส่วน” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหมายเลข 17, การสัมภาษณ์เชิงลึก, 3 กรกฎาคม 2563)

บทที่ 5 อภิปรายผลการวิจัย

ในบทนี้จะเป็นการอภิปรายผล โดยอาศัยข้อมูลจากการค้นคว้าเอกสารและการสัมภาษณ์เจาะลึก ประกอบการอภิปราย การอภิปรายจะจำแนกตามประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

5.1 ปัญหาและอุปสรรคของการให้บริการนิติวิทยาศาสตร์ของภาครัฐในประเทศไทย

1. ปัญหาด้านขั้นตอน กระบวนการ/ระยะเวลาในการดำเนินงาน

ปัญหาด้านขั้นตอนกระบวนการ หรือระยะเวลาในการดำเนินงานในการให้บริการนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อนำมาใช้ในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในกระบวนการยุติธรรมนั้น มีหลายขั้นตอน เริ่มตั้งแต่เกิดเหตุอาชญากรรม การจับกุมผู้กระทำความผิด จนถึงการพิจารณาคดีในชั้นศาล ซึ่งในระหว่างกระบวนการดังกล่าว การตรวจทางนิติวิทยาศาสตร์ได้ถูกนำมาใช้พิสูจน์การกระทำความผิด หรือในลักษณะการก่อเหตุ โดยมีการรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อนำไปสู่การตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ และนำไปใช้ประกอบสำนวนคดีของพนักงานสอบสวน โดยมีระยะเวลาที่จำกัด หากการตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์หรือรวบรวมพยานหลักฐานใช้ระยะเวลานาน จะส่งผลกระทบต่อคดีได้ ในกระบวนการตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ ใช้ระยะเวลาแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ วิธีการตรวจพิสูจน์ และการเก็บรวบรวมหลักฐานจากสถานที่เกิดเหตุ

การเก็บรวบรวมหลักฐานจากสถานที่เกิดเหตุ เป็นอีกปัญหาหนึ่ง เนื่องจากในสถานที่เกิดเหตุ มีวัตถุพยานจำนวนมาก ซึ่งการเข้าไปตรวจสถานที่เกิดเหตุและเก็บหลักฐานต้องอาศัยเจ้าหน้าที่ที่มีความเชี่ยวชาญรอบคอบ มีความรู้ ความสามารถ บริหารจัดการการตรวจสถานที่เกิดเหตุได้ และทราบถึงขั้นตอนการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานให้ถูกต้องตามมาตรฐานสากล นอกจากนี้ปริมาณวัตถุพยานที่ส่งเข้ามาตรวจพิสูจน์ มีจำนวนมากก็เป็นปัญหาที่ส่งผลต่อความล่าช้าของการตรวจพิสูจน์

แต่การลดขั้นตอน หรือการลดระยะเวลาการตรวจพิสูจน์นั้น จำเป็นต้องคำนึงถึงความถูกต้องในการตรวจพิสูจน์เป็นสำคัญ ขั้นตอนบางอย่างไม่สามารถทำข้ามขั้นตอนได้ เพราะงานตรวจพิสูจน์บางประเภทต้องใช้ความละเอียดรอบคอบในการตรวจพิสูจน์ หรือการตรวจวัตถุพยานที่ได้มาอย่างจำกัด เพื่อให้ได้ผลการตรวจที่ถูกต้องแม่นยำ และมีความน่าเชื่อถือ โดยจะมีระยะเวลากำหนดกว้างๆ ไว้ คือ ภายในระยะเวลา 30 วัน การที่จะดำเนินการเพื่อให้รวดเร็วขึ้น ต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพที่ได้จากการดำเนินการด้วย ในบางความคิดเห็นแสดงทัศนะให้เห็นว่า ไม่สามารถลดขั้นตอนในการตรวจพิสูจน์ได้

ในประเด็นเรื่องเครื่องมือที่ใช้ในการตรวจพิสูจน์ในประเทศไทย ก็เป็นอีกข้อจำกัดอย่างหนึ่งในการตรวจพิสูจน์ เพราะมีราคาที่สูงมาก การจัดซื้อเพื่อนำมาใช้งาน ต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก บางหน่วยงานไม่สามารถ

ตรวจพิสูจน์ได้ เนื่องจากไม่มีเครื่องมือสำหรับการตรวจพิสูจน์นั้น ส่งผลกระทบถึงราคา หรือต้นทุนในการตรวจพิสูจน์

2. ปัญหาด้านโครงสร้างและการบริหารจัดการ

การให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย หน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบหลัก คือ สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม และมีหน่วยงานอื่นที่สามารถตรวจพิสูจน์วัตถุพยานบางอย่างได้ เช่น องค์การมหาชน โรงพยาบาล มหาวิทยาลัย ที่มีความพร้อมด้านเครื่องมือในการตรวจพิสูจน์ โดยการตรวจพิสูจน์หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์นั้น เป็นส่วนในการสนับสนุนการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวน เพื่อการรวบรวมพยานหลักฐานและพิสูจน์ข้อเท็จจริงก่อนส่งฟ้อง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131 จะเห็นได้ว่าอำนาจในการดำเนินการ ไม่ว่าจะเป็นการขอรับการสนับสนุนในการตรวจสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่ด้านนิติวิทยาศาสตร์ หรือขอรับการสนับสนุนจากแพทย์นิติเวชศาสตร์ ในกรณีที่มีผู้เสียชีวิต หรือแม้แต่ในการส่งวัตถุพยานเพื่อตรวจพิสูจน์เพิ่มเติม โดยภาพรวมโครงสร้างของสำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีหน่วยงานและพื้นที่รับผิดชอบทั่วประเทศ ส่วนของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม มีพื้นที่รับผิดชอบในจังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี นครนายกบางพื้นที่ และจังหวัดพระนครศรีอยุธยาบางพื้นที่ โดยทางสำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ ได้ขยายห้องปฏิบัติการในการตรวจพิสูจน์กระจายไปยังภูมิภาคให้มากขึ้น เพื่ออำนวยความสะดวก ลดปริมาณงาน และลดระยะเวลาในการรับส่งวัตถุพยานที่อยู่ในระดับภูมิภาค โดยไม่ต้องรอส่วนกลาง

ในส่วนของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ ยังมีบางพื้นที่ที่ทับซ้อนกัน ระหว่างสำนักงานตำรวจแห่งชาติกับสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ในการดำเนินการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวิจารณ์ญาณของพนักงานสอบสวนว่าจะเรียกหน่วยงานใด ทั้งนี้หน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการตรวจพิสูจน์ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ ควรเป็นอิสระในการทำงาน เนื่องด้วยผลการตรวจพิสูจน์ด้านนิติวิทยาศาสตร์มีความสำคัญในการเชื่อมโยง หรือชี้ตัวผู้กระทำความผิด หากมีการแทรกแซง หรือกดดัน จากสายงานบังคับบัญชา อาจส่งผลต่อความน่าเชื่อถือของผลการตรวจพิสูจน์ การมีหน่วยงานตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ 2 หน่วยงาน หรือมากกว่านั้น ยิ่งเป็นข้อดีในการถ่วงดุล ไม่ยึดจากหน่วยตรวจพิสูจน์เพียงหน่วยงานเดียว สามารถตรวจสอบความถูกต้อง มีการพัฒนาคุณภาพ มาตรฐาน ระบบการตรวจให้เป็นที่ยอมรับ และทำให้เกิดความน่าเชื่อถือ

ในส่วนของเครือข่ายความร่วมมือในการตรวจพิสูจน์ด้านนิติวิทยาศาสตร์ เช่น มหาวิทยาลัย ที่มีการเรียนการสอน หรือโรงพยาบาล ที่มีเครื่องมือด้านการตรวจพิสูจน์ต่างๆ จะมาช่วยผลักดันให้งานตรวจพิสูจน์ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์สามารถให้บริการประชาชนได้อย่างทั่วถึงในอนาคต

1. ปัญหาด้านบุคลากร

ปัญหาด้านบุคลากร เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในทุกหน่วยงานด้านการพิสูจน์หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ และเป็นอีกปัญหาที่หน่วยงานต้องนำมาพิจารณาประกอบในการวางแผนปฏิบัติงาน จากปัญหาด้านโครงสร้างและการบริหารจัดการ เช่น อัตรากำลังของผู้ปฏิบัติงานภายในหน่วยตรวจพิสูจน์ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ที่ไม่เพียงพอ ส่งผลไปถึงการปฏิบัติงานของนักวิทยาศาสตร์ที่ทำหน้าที่ในการตรวจพิสูจน์อย่างปฏิเสธไม่ได้ ปริมาณคดีที่ถูกส่งเข้ามาเพื่อตรวจพิสูจน์ทางห้องปฏิบัติการ การเก็บรวบรวมพยานหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุ สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของระยะเวลาในการตรวจพิสูจน์ ภาระงานล้นคน หากปัญหาดังกล่าวมีความรุนแรงอาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพการตรวจพิสูจน์

งานพิสูจน์หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ถือเป็นงานที่ต้องอาศัยบุคลากรที่มีองค์ความรู้ และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น ในการรวบรวมพยานหลักฐานจากสถานที่เกิดเหตุ 1 คดี มีวัตถุพยานจำนวนมาก ต้องมีความรู้ที่จะเลือกเก็บวัตถุพยานชิ้นไหน หรือการเสาะหาวัตถุพยานที่คาดว่าจะเกี่ยวข้องและนำไปสู่การพิสูจน์ข้อเท็จจริง หากเก็บรวบรวมวัตถุพยานโดยไม่มีความรู้เพียงพอ จะทำให้ปริมาณวัตถุพยานที่ต้องทำการตรวจพิสูจน์นั้นมีจำนวนมาก ทำให้เสียเวลาในการคัดแยก และเวลาในการตรวจพิสูจน์

ส่วนความรู้และความเชี่ยวชาญในการตรวจพิสูจน์ก็มีความสำคัญไม่แพ้กัน ความรู้ในการใช้เครื่องมือการสกัดสารเคมี สารพันธุกรรมจากวัตถุพยาน ที่ต้องอาศัยทั้งความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์การตรวจพิสูจน์ ต้องเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ มีความน่าเชื่อถือ และสามารถออกรายงานการตรวจพิสูจน์ได้โดยไม่มีข้อสงสัย

และอีกหนึ่งปัญหาสำคัญ คือ การโยกย้ายของบุคลากรในภาครัฐ ตามนโยบายของผู้บริหาร อาจส่งผลถึงความต่อเนื่องของการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะงานตรวจพิสูจน์ที่ต้องสั่งสมประสบการณ์เป็นสำคัญ

5.2 นโยบายและมาตรการในการส่งเสริมและพัฒนาการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย

รัฐบาลควรมอบนโยบาย หรือกำหนดแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ในประเทศไทยในทุกมิติ เช่น ควรสร้างนักนิติวิทยาศาสตร์ในแต่ละด้านให้มีจำนวนมากขึ้น เพียงพอต่อปริมาณงานในแต่ละด้าน เช่น ด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ที่ต้องมีความพร้อมในที่ตั้งตลอดเวลา เมื่อมีการรับแจ้งเหตุเข้ามาจะสามารถออกไปปฏิบัติงานได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพนั้น

รัฐบาลควรเพิ่มบุคลากรด้านนิติวิทยาศาสตร์ โดยเฉพาะด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุให้มีจำนวนที่เพียงพอในการเข้าเวร มีการพักเวรเพื่อให้ผู้ตรวจสถานที่เกิดเหตุได้ทำรายงานตรวจสถานที่เกิดเหตุ และมีเวลาพักผ่อนที่เพียงพอ โดยสร้างแรงจูงใจ และการทำให้เห็นช่องทางเติบโตในเส้นทางอาชีพที่ชัดเจน เปิดโอกาสให้เกิดความก้าวหน้าในงานได้ และยกระดับให้งานด้านนิติวิทยาศาสตร์เป็นประเภทหนึ่งของวิชาชีพ

และเนื่องจากการงานด้านนิติวิทยาศาสตร์มีความเชื่อมโยงกับการทำคดี ดังนั้น จึงต้องพัฒนาทักษะนักนิติวิทยาศาสตร์ให้พร้อมกับการมาเป็นพยานศาลในฐานะผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งอาจจะกระทำได้ด้วยการกำหนดหลักสูตร

ฝึกอบรมให้กับนักนิติวิทยาศาสตร์ให้เห็นรูปแบบของการเป็นพยานในศาล เพื่อให้ระมัดระวังในการทำงานและมีเป้าหมายในการตรวจพิสูจน์ที่ชัดเจน ซึ่งรัฐบาลควรให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง ทั้งในเรื่องของงบประมาณเพิ่มเติม เพื่อพัฒนาต่อยอดทั้งองค์ความรู้ เครื่องมือต่างๆ ที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และสร้างระบบ หรือระเบียบ ข้อบังคับ ให้ความอิสระของผู้ตรวจพิสูจน์ เพื่อลดการแทรกแซงของผู้บังคับบัญชา ที่มักจะบิบบในเรื่องของระยะเวลาการตรวจพิสูจน์ ซึ่งจะเป็นการลดความเสี่ยงที่จะเกิดข้อผิดพลาดขึ้นได้ด้วย

5.3 ข้อเสนอเชิงนโยบายในการส่งเสริมและพัฒนาการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ภาคเอกชนในประเทศไทย

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งเป็นผู้บริหารและปฏิบัติงานในวงการนิติวิทยาศาสตร์ ตลอดจนบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมมีความกังวลต่อความน่าเชื่อถือและมาตรฐานของการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ของภาคเอกชน ตลอดจนต้นทุนและราคาของการให้บริการดังกล่าว

1. ความน่าเชื่อถือและมาตรฐานการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ของภาคเอกชนในประเทศไทย

ความน่าเชื่อถือของงานตรวจด้านนิติวิทยาศาสตร์ อันดับแรกคือความมีมาตรฐานในการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือ ซึ่งมาตรฐานด้านการตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ครอบคลุมตั้งแต่วิธีการเก็บ วัตถุพยาน กระบวนการขั้นตอนการนำส่ง วิธีการการตรวจพิสูจน์ เครื่องมือที่ใช้สำหรับการตรวจพิสูจน์ จนถึงบุคลากรที่ทำการตรวจพิสูจน์ต้องเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่ได้มีการกำหนดไว้ เพื่อให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล

หน่วยงานการตรวจด้านนิติวิทยาศาสตร์ของรัฐบาลถูกมองว่าเป็นที่ยอมรับและมีความน่าเชื่อถือ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การส่งต่อพยานหลักฐาน จากรัฐบาลกับรัฐบาล มีความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ทั้งระหว่างผู้ตรวจพิสูจน์และหน่วยงานที่นำผลการตรวจพิสูจน์ไปใช้ ไม่ว่าจะเป็นชั้นของพนักงานสอบสวน อัยการ หรือศาล เป็นต้น หากมีการพิจารณาขยายการตรวจพิสูจน์ด้านนิติวิทยาศาสตร์ไปยังภาคเอกชน การสร้างความน่าเชื่อถือต้องพิจารณาให้รอบคอบ ทั้งในมุมมองของความซื่อสัตย์สุจริตของผู้ตรวจพิสูจน์ ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ความเชี่ยวชาญ การเก็บความลับของหน่วยงานเอกชน เป็นต้น

ภาคเอกชนมีการแข่งขันในระดับสูง ดังนั้น การมีหน่วยงานกลางขึ้นมาตรวจสอบ ควบคุมงานตรวจพิสูจน์ให้เป็นไปตามที่กำหนด และที่สำคัญ คือ ต้องไม่มีการแทรกแซงจากปัจจัยภายนอกที่จะส่งผลต่อผลการตรวจพิสูจน์ หากสามารถดำเนินการในส่วนนี้ได้ จะเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือให้เกิดขึ้นในภาคเอกชนได้

การสร้างมาตรฐานการตรวจพิสูจน์ด้านนิติวิทยาศาสตร์ในภาคเอกชน เป็นเรื่องที่มีมองว่า สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามกฎ หรือระเบียบที่เป็นมาตรฐานสากลได้ ซึ่งมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับและถูกนำมาใช้ในงานตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในประเทศไทยมี 2 มาตรฐาน คือ มาตรฐาน

ISO/IEC 17025 และมาตรฐาน ISO/IEC 17020 และมีมาตรฐานองค์กรที่ถูกนำมาใช้ควบคู่กัน คือ ISO 9001 : 2008 โดยหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการรับรองหรือประเมินผลห้องปฏิบัติการที่เกี่ยวกับมาตรฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ได้แก่ สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.) และสำนักมาตรฐานห้องปฏิบัติการกระทรวงสาธารณสุข โดยสองหน่วยงานนี้ทำหน้าที่ในการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานห้องปฏิบัติการด้านการตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ให้กับหน่วยงานภาครัฐ การนำผลการตรวจพิสูจน์ไปใช้ก็จะได้รับความเชื่อมั่นว่าการตรวจพิสูจน์มีความถูกต้อง และสามารถดำเนินตามกระบวนการยุติธรรมได้

2. ต้นทุนและราคาในการดำเนินการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ภาคเอกชนในประเทศไทย

การให้บริการตรวจพิสูจน์ด้านนิติวิทยาศาสตร์ภาคเอกชนในประเทศไทย จำเป็นที่ต้องได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล ในเรื่องของต้นทุนการดำเนินการ ได้แก่ งบประมาณ บุคลากร เครื่องมือ ในการบริหารจัดการ เนื่องจากการตรวจพิสูจน์ด้านนิติวิทยาศาสตร์เป็นการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ มาใช้เพื่อการตรวจพิสูจน์ซึ่งมีความสำคัญมากในกระบวนการยุติธรรมปัจจุบัน บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในด้านนิติวิทยาศาสตร์ จึงต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ ซึ่งถือเป็นต้นทุนด้านบุคลากร

ส่วนในเรื่องของเครื่องมือวิทยาศาสตร์ที่นำมาใช้ในการตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ ปัจจุบันมีการพัฒนาเทคโนโลยี การตรวจพิสูจน์ที่ทันสมัยมากขึ้น ซึ่งราคาของเครื่องมือที่ใช้ในการตรวจพิสูจน์ก็ต้องมีราคาที่สูงขึ้น ตามการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ยังไม่รวมถึงการบำรุงรักษาเครื่องมือตามวงรอบ ที่ต้องตรวจสอบบำรุงรักษาอย่างเคร่งครัด เพื่อไม่ให้เกิดข้อบกพร่องในการตรวจพิสูจน์ ต้นทุนในการบริหารจัดการ เช่น การขอรับรองมาตรฐานห้องปฏิบัติการ ก็มีต้นทุนในการดำเนินการด้วยเช่นกัน

ในปัจจุบันการตรวจพิสูจน์ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญา รัฐบาลเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการดำเนินการทั้งหมด โดยการดำเนินการต้องผ่านเจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น พนักงานสอบสวนส่งวัตถุพยานเพื่อตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ หรือศาลสั่งให้มีการตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์เพิ่มเติม ส่วนในคดีแพ่งนั้น บางกรณีประชาชนต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์เอง

สำหรับประเด็นเรื่องจำนวนวัตถุพยานที่ส่งเข้ามายังตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ต้นทุนในการตรวจพิสูจน์และระยะเวลาในการตรวจพิสูจน์เพิ่มมากขึ้น หากต้องการลดระยะเวลาและงบประมาณในการตรวจพิสูจน์จากกรณีดังกล่าวนี้ ต้องอาศัยบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในการวิเคราะห์สถานที่เกิดเหตุ และการเลือกเก็บวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุได้ อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ในขณะที่จำนวนวัตถุพยานที่ส่งเข้ามายังตรวจพิสูจน์ในหน่วยงานของรัฐบาลมีจำนวนมาก การตรวจก็จะใช้ต้นทุนน้อย แต่ถ้าจำนวนวัตถุพยานที่ส่งเข้ามายังตรวจพิสูจน์ในภาคเอกชนน้อย ต้นทุนเฉลี่ยต่อหน่วยก็จะสูง เนื่องจากการตรวจพิสูจน์บางอย่างที่ตรวจด้วยเครื่องมืออื่น สามารถตรวจพิสูจน์พร้อมกันได้หลายชิ้นงาน ซึ่งเป็นการลดต้นทุนอย่างหนึ่ง แต่หากให้เอกชน

ดำเนินการเรื่องของต้นทุนที่เอกชนต้องแบกรับไว้ ทั้งต้นทุนด้านบุคลากร เครื่องมือและการบริหารจัดการ เนื่องจากเอกชนเป็นหน่วยงานที่แสวงหาผลกำไร ผลประกอบการเป็นตัวชี้วัดความอยู่รอดขององค์กรเอกชน

3 ข้อเสนอแนะต่อการขยายการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ไปยังภาคเอกชนในประเทศไทย

ในที่นี้จะกล่าวถึงรูปแบบการตรวจพิสูจน์หลักฐานภาคเอกชนที่เป็นไปได้ในระยะแรก การจัดตั้งสภาวิชาชีพด้านนิติวิทยาศาสตร์ และการจัดตั้งองค์กรกำกับดูแลการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ ดังนี้

3.1 รูปแบบการตรวจพิสูจน์หลักฐานภาคเอกชน

ในปัจจุบัน งานตรวจพิสูจน์ด้านนิติวิทยาศาสตร์ในประเทศไทยมีหน่วยงานภาครัฐ เป็นหน่วยงานที่ดำเนินการหลัก พบว่ามีภาคเอกชนที่ให้บริการตรวจพิสูจน์ด้านนิติวิทยาศาสตร์บ้าง แต่ยังไม่เป็นที่รู้จักมากนัก ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม ยังมีความเชื่อมั่นผลการตรวจพิสูจน์ที่มาจากหน่วยงานของรัฐ มากกว่าของภาคเอกชน ไม่ว่าจะเป็นชั้นตำรวจ อัยการ หรือผู้พิพากษา เนื่องด้วยหน่วยงานภาครัฐเป็นหน่วยงานที่ให้บริการประชาชนไม่แสวงหาผลประโยชน์ มีกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือบทลงโทษที่ชัดเจน แต่หากมีการขยายการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ไปยังภาคเอกชน ควรวิเคราะห์ถึงประโยชน์ที่ประชาชน หน่วยงานภาครัฐ รวมถึงหน่วยงานเอกชนจะได้รับในการใช้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ภาคเอกชน

ข้อดีของการขยายการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ไปยังภาคเอกชนในประเทศไทย คือ เป็นการลดภาระงานของหน่วยงานภาครัฐที่มีจำนวนมาก ที่ไม่สามารถดำเนินการได้ตามข้อกำหนดของระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ เช่น การออกรายงานตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ด้วยระยะเวลาที่จำกัด เกิดผลกระทบต่อกันเป็นลูกโซ่ทั้งกระบวนการ นอกจากนี้ในการปฏิบัติงานของภาคเอกชน ในการส่งงานที่มีความคล่องตัว สามารถดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมาย และในเรื่องของงบประมาณต่างๆ มีความคล่องตัวจะมีมากกว่าหน่วยงานของภาครัฐ และจะเป็นการเพิ่มช่องทางการให้บริการประชาชนและลดระยะเวลาในพิสูจน์ข้อเท็จจริงในกระบวนการยุติธรรมได้อีกด้วย นอกจากนี้ ทำให้หน่วยงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ของภาครัฐมีเวลาในการพัฒนาความเชี่ยวชาญและทักษะด้านอื่นๆ ของผู้ปฏิบัติงาน และทำการศึกษาวิจัยและพัฒนาวิธีการตรวจพิสูจน์ให้ทันสมัยได้

รูปแบบการพิสูจน์หลักฐานภาคเอกชนที่คาดว่าจะสามารถดำเนินการในประเทศไทย การดำเนินการในระยะแรกนั้น ควรให้หน่วยงานรัฐทำหน้าที่ตรวจพิสูจน์ร่วมกับหน่วยงานที่มีความพร้อมทั้งด้านบุคลากร เครื่องมือ การตรวจพิสูจน์ โดยทำเป็นข้อตกลงความร่วมมือ กับเครือข่ายที่มีงานในลักษณะการตรวจพิสูจน์ เช่น โรงพยาบาล มหาวิทยาลัย โดยทุกหน่วยงานตรวจพิสูจน์ต้องอยู่ภายใต้การกำกับ ดูแล ควบคุม ของหน่วยงานควบคุมกลาง หน่วยงานเดียวกัน ซึ่งมีลักษณะบางประการดังนี้

1) การดำเนินการขยายงานตรวจพิสูจน์ในระยะแรก ควรทำข้อตกลงความร่วมมือระหว่างหน่วยงานรัฐกับภาคเอกชน ที่มีความพร้อมทั้งด้านเครื่องมือ บุคลากร และองค์ความรู้ด้านการตรวจพิสูจน์ เนื่องจากไม่ต้องใช้งบประมาณในการจัดตั้งหน่วยงานตรวจพิสูจน์ขึ้นมาใหม่

2) ราคาค่าบริการ ควรเป็นการตกลงของหน่วยงาน และมีหน่วยงานรับผิดชอบควบคุมดูแลให้เหมาะสมทั้งให้ธุรกิจเอกชนอยู่รอดได้และประชาชนผู้รับบริการไม่ต้องรับภาระมากเกินไป แต่อย่างไรก็ตาม จำนวนของวัตถุพยานที่เข้ามาตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ มีผลต่อความอยู่รอดของภาคเอกชน เนื่องจากต้นทุนในการดำเนินการและตรวจพิสูจน์มีราคาที่สูง รัฐบาลควรจะต้องช่วยบริหารจัดการในช่วงแรก เพื่อให้ภาคเอกชนสามารถดำเนินการต่อได้ รวมถึงระบบการสร้างผู้เชี่ยวชาญในการตรวจพิสูจน์ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญจะอยู่ในหน่วยงานรัฐบาลอาจต้องพิจารณาเรื่องการฝึกอบรม การถ่ายทอดความรู้ การฝึกปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานรัฐบาลและภาคเอกชนด้วย

การสนับสนุนในเชิงธุรกิจ จำนวนคดี หรือรายการที่ตรวจ ต้องมีการควบคุมราคาให้เหมาะสม เปิดโอกาสให้เอกชนได้ลงทุน โดยพิจารณาการตรวจพิสูจน์เพื่อให้เอกชนดำเนินการด้วยการนำร่อง เพื่อสร้างเครือข่ายหน่วยงานความร่วมมือในการตรวจทางนิติวิทยาศาสตร์ การรับส่งวัตถุพยานจากหน่วยงานภาครัฐไปยังภาคเอกชนที่เข้าร่วมความร่วมมือต้นแบบ ควรเปิดมีการแข่งขันของเอกชน โดยมีหน่วยงานรัฐบาลเป็นผู้กำกับดูแล ความถูกต้อง โปร่งใส และตรวจสอบได้

3) ในปัจจุบัน กฎหมายยังไม่เปิดช่องให้เอกชนดำเนินการตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ได้เอง กล่าวคือ อำนาจในการดำเนินคดี การร้องขอให้มีการตรวจสถานที่เกิดเหตุ และการส่งตรวจพิสูจน์วัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์นั้น กฎหมายมอบให้เป็นอำนาจของพนักงานสอบสวน ตามวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131 ซึ่งยังไม่มีกำหนดขอบเขตหรืออำนาจที่เอกชนสามารถดำเนินการตรวจด้านนิติวิทยาศาสตร์ได้ อาจต้องมีการพิจารณา ข้อกฎหมาย หรือกฎระเบียบเพิ่มเติม เพื่อรองรับและควบคุมการดำเนินงานของภาคเอกชนในการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ ควรต้องระมัดระวังเรื่องการเรียกรับผลประโยชน์ของหน่วยงานเอกชน และมีบทลงโทษที่เหมาะสม เพื่อควบคุมไม่ให้เกิดการทุจริต หรือเปลี่ยนแปลงผลการตรวจพิสูจน์ ตลอดจนการเก็บความลับผลการตรวจ หรือความลับของผู้ใช้บริการด้วย

นอกจากนี้ รัฐบาลต้องพิจารณาแนวทางให้มีกฎหมายรองรับการปฏิบัติงาน มีระเบียบควบคุม และมีบทลงโทษเมื่อมีการกระทำความผิด การละเมิด รวมถึงต้องสร้างโอกาสให้กับเอกชนในการบริหารจัดการ เนื่องจากในระยะเริ่มต้นความน่าเชื่อถือของภาคเอกชนต้องใช้ระยะเวลาในการสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้น ในการนำผลการตรวจพิสูจน์ไปใช้ และประชาชนผู้มาใช้บริการกับภาคเอกชน

4) ศศิวิมล ทองกลม และธรรมวิทย์ เทอดอุดมธรรม (2563) เสนอว่ารูปแบบการตรวจพิสูจน์หลักฐานภาคเอกชนที่เหมาะสมในประเทศไทยนั้น ควรจะให้หน่วยงานของรัฐรับผิดชอบการตรวจพิสูจน์เป็นหลัก หน่วยงานรัฐเป็นผู้คัดกรองวัตถุพยานเพื่อส่งไปตรวจที่ห้องปฏิบัติการของเอกชนที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้ว

ห้องปฏิบัติการของเอกชนต้องผ่านการรับรองมาตรฐานและขึ้นทะเบียนเป็นหน่วยงานในเครือข่าย ในปัจจุบัน งานนิติวิทยาศาสตร์ภาคเอกชนอาจให้บริการตรวจเฉพาะ ดีเอ็นเอ และการตรวจหาสารเคมี

3.2 การตั้งสภาวิชาชีพนิติวิทยาศาสตร์

เนื่องจากหน่วยงานรัฐและสังคมไทยมีความกังวลต่อมาตรฐานและความน่าเชื่อถือของการตรวจพิสูจน์หลักฐานโดยภาคเอกชน การตั้งสภาวิชาชีพนิติวิทยาศาสตร์จะช่วยให้มีการควบคุมผู้ประกอบการวิชาชีพด้านนิติวิทยาศาสตร์ให้มีการปฏิบัติงานอย่างมีมาตรฐานและจรรยาบรรณ ช่วยส่งเสริมการพัฒนาความรู้ ทักษะ สมรรถนะ และจริยธรรมของผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งจะช่วยสร้างมาตรฐาน คุณภาพ และความน่าเชื่อถือต่อระบบการให้บริการนิติวิทยาศาสตร์ของทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

วราภรณ์ พรหมวีก (2562) รายงานว่าผู้ปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ในประเทศไทยส่วนใหญ่มองเห็นว่าการตั้งสภาวิชาชีพนิติวิทยาศาสตร์ และเห็นว่า งานด้านนิติวิทยาศาสตร์เป็นอาชีพที่ต้องใช้ความรู้เฉพาะในการทำงาน ซึ่งเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม และเป็นอาชีพที่มีผลต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของคนในสังคม จึงควรมีการควบคุมจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพนี้ และสมควรมีสภาวิชาชีพเพื่อเป็นองค์กรที่มีกฎหมายรับรองในการควบคุมผู้ประกอบการวิชาชีพที่ขึ้นทะเบียน ให้ปฏิบัติงานอย่างมีมาตรฐานและจรรยาบรรณตลอดจนการพัฒนาให้ผู้ประกอบวิชาชีพมีความรู้ ทักษะ สมรรถนะ และจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง สำหรับตัวอย่างขององค์กรวิชาชีพด้านนิติวิทยาศาสตร์ในสหรัฐอเมริกา ได้แก่ American Board Forensic of Toxicology (ABFT), The American Board of Forensic Anthropology (ABFA), และ American Academy of Forensic Sciences (AAFS) เป็นต้น

3.3 การจัดตั้งองค์กรกำกับดูแลการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ (Regulator)

ประเทศไทยควรมีองค์กรกำกับดูแลการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ โดยมีลักษณะอิสระ กำกับควบคุมทั้งด้านมาตรฐานการพิสูจน์หลักฐาน และด้านราคา โดยเฉพาะเมื่อมีการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ของภาคเอกชน เพื่อให้ผู้รับบริการได้รับการบริการที่มีคุณภาพในราคาที่เป็นธรรม ขณะเดียวกัน ผู้ประกอบการก็สามารถดำเนินธุรกิจได้

ตัวอย่างในประเทศอังกฤษ ในปี 2008 รัฐบาลอังกฤษได้ตั้งหน่วยงานดูแลกำกับการให้บริการนิติวิทยาศาสตร์ (Forensic Science Regulator, FSR) อันเป็นหน่วยงานที่ดำเนินการอิสระ โดยได้รับงบประมาณจากรัฐบาลอังกฤษ

บทที่ 6

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาการพัฒนาและขยายการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ในประเทศไทยนั้น ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ เพื่อ ศึกษา วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของการให้บริการนิติวิทยาศาสตร์ของภาครัฐในประเทศไทย และเสนอ แนวทาง นโยบายและมาตรการที่ใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ทั้งภาครัฐและ ภาคเอกชนในประเทศไทย ด้วยการศึกษจากการค้นคว้าเอกสาร การสัมภาษณ์เจาะลึกความคิดเห็น ทศนะและ มุมมองของผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 23 ท่าน โดยมีสรุปผลการศึกษาดังต่อไปนี้

6.1 สรุปผลการศึกษาวิจัย

1. ปัญหา อุปสรรค ของการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ของภาครัฐในประเทศไทย

จากการศึกษาวิจัย พบปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการพิสูจน์หลักฐานในประเทศไทย มีประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

1. ปัญหาด้านขั้นตอนกระบวนการ หรือระยะเวลาในการดำเนินการ เนื่องด้วยการพิสูจน์หลักฐานทางนิติ วิทยาศาสตร์ ถูกนำมาใช้ประกอบการพิจารณาตีอาญา ซึ่งมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องในเรื่องระยะเวลาการส่ง ฟ้อง ผลัดฟ้อง ผู้กระทำความผิด หรือการพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของผู้ถูกกล่าวหา ผู้รับบริการคาดหวังให้ผล การตรวจพิสูจน์ออกมาอย่างถูกต้อง และรวดเร็ว แต่ในมุมมองของผู้ตรวจพิสูจน์ การพิสูจน์หลักฐานมี ปัจจัยหลายอย่างมาเกี่ยวข้อง ทำให้กระทบต่อการกำหนดระยะเวลาการตรวจพิสูจน์ ในแต่ละคดี เช่น ปริมาณคดีที่เข้ามาให้ทำการตรวจพิสูจน์ ปริมาณวัตถุพยานที่ส่งมาตรวจ ความยากง่ายของวัตถุพยานที่ ได้มาในแต่ละคดี ซึ่งจะเชื่อมโยงไปถึงความเพียงพอของเครื่องมือในการตรวจพิสูจน์ และผู้ตรวจพิสูจน์ให้ ความสำคัญกับความถูกต้อง และน่าเชื่อถือของข้อมูล
2. ปัญหาด้านโครงสร้าง และการบริหารจัดการเนื่องด้วยงานพิสูจน์หลักฐาน ถูกนำมาใช้ในกระบวนการ ยุติธรรม ซึ่งหน่วยงานที่ถูกมอบหมายให้รับผิดชอบงานตรวจพิสูจน์หลักจึงอยู่ในกระบวนการยุติธรรมทั้ง 2 หน่วยงาน คือ สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ และสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ การมีสองหน่วยงาน ในการ ตรวจพิสูจน์ทำให้มีการตรวจสอบ และถ่วงดุล ผลการตรวจพิสูจน์ของทั้งสองหน่วยงาน เป็นทางเลือกให้ ประชาชน หรือผู้รับบริการ สามารถตรวจสอบความถูกต้อง มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานระบบการ ตรวจพิสูจน์ ให้เป็นที่ยอมรับทั้งในประเทศและระดับสากล เพียงแต่โครงสร้างและการบริหารจัดการใน การให้บริการยังไม่กระจายทั่วถึงในระดับประเทศ

3. ขาดแคลนบุคลากรซึ่งเป็นปัญหาของทุกหน่วยงาน ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรไม่เพียงแต่ เป็นเรื่องของจำนวนผู้ปฏิบัติงานเท่านั้น อีกสิ่งที่สำคัญ คือผู้ปฏิบัติงานต้องมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ ด้านงานตรวจพิสูจน์ จึงจะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญ เป็นเรื่องที่สำคัญสำหรับงานตรวจพิสูจน์อย่างมาก แต่ละหน่วยงานด้านการตรวจพิสูจน์ จึงต้องมีการกำหนดหลักสูตร และการสอบวัดระดับของผู้ปฏิบัติงานเพื่อเป็นการวัดสมรรถภาพของผู้ตรวจพิสูจน์อย่างสม่ำเสมอ อีกปัญหาหนึ่ง คือ เรื่องความก้าวหน้าของอาชีพที่ เปลี่ยนแปลงไปตามนโยบายของผู้บริหารทำให้ขาดความต่อเนื่องของงาน

2. นโยบายและมาตรการในการส่งเสริมและพัฒนาการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย

จากการศึกษาวิจัย นโยบายและมาตรการในการส่งเสริมและพัฒนาการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ในประเทศไทยควรมีดังนี้

รัฐบาลควรมีนโยบาย หรือกำหนดแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ในประเทศไทยในทุกมิติ สร้างแรงจูงใจ และการทำให้เห็นช่องทางเติบโตในเส้นทางอาชีพที่ชัดเจน เปิดโอกาสให้เกิดความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และยกระดับให้งานด้านนิติวิทยาศาสตร์เป็นประเภทหนึ่งของวิชาชีพ เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือของงานด้านนิติวิทยาศาสตร์

ควรส่งเสริมให้มีสภาวิชาชีพด้านนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อเป็นองค์กรทำหน้าที่ขึ้นทะเบียนผู้ประกอบการวิชาชีพ ดำเนินการออกกฎเกณฑ์เพื่อควบคุมผู้ประกอบการวิชาชีพให้ปฏิบัติงานอย่างมีมาตรฐานและจรรยาบรรณ พร้อมทั้งพัฒนาสมรรถนะของผู้ประกอบการวิชาชีพ

เนื่องจากการงานด้านนิติวิทยาศาสตร์มีความเชื่อมโยงกับการทำคดี ดังนั้น จึงต้องพัฒนาทักษะนักนิติวิทยาศาสตร์ให้พร้อมกับการมาเป็นพยานศาลในฐานะผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งอาจจะกระทำได้ด้วยการกำหนดหลักสูตรฝึกอบรมให้กับนักนิติวิทยาศาสตร์ให้เห็นรูปแบบของการเป็นพยานในศาล เพื่อให้ระมัดระวังในการทำงาน และมีเป้าหมายในการตรวจพิสูจน์ที่ชัดเจน ซึ่งรัฐบาลควรให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง ทั้งในเรื่องของงบประมาณเพิ่มเติม เพื่อพัฒนาต่อยอดทั้งองค์ความรู้ เครื่องมือต่างๆ ที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และสร้างระบบ หรือระเบียบ ข้อบังคับ ให้ความอิสระของผู้ตรวจพิสูจน์ เพื่อลดการแทรกแซงของผู้บังคับบัญชา

3. การขยายงานพิสูจน์หลักฐานไปยังภาคเอกชนในประเทศไทย

สำหรับการส่งเสริมและพัฒนาการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ภาคเอกชนในประเทศไทยนั้น ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มีความกังวลในความน่าเชื่อถือ มาตรฐานการ ต้นทุนและราคาของการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ของภาคเอกชน และมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ความกังวลต่อความน่าเชื่อถือและมาตรฐานการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ภาคเอกชน โดยที่ความน่าเชื่อถือของการพิสูจน์หลักฐานเชื่อมโยงกับมาตรฐานของการพิสูจน์หลักฐาน หากมีการขยายงานตรวจพิสูจน์หลักฐานไปยังภาคเอกชน หน่วยงานเอกชนนั้นต้องผ่านข้อกำหนด หรือมาตรฐานตามที่กำหนดไว้ ไม่ว่าจะเป็นมาตรฐานการบริหารจัดการทั่วไป มาตรฐานบุคลากร มาตรฐานการตรวจพิสูจน์ เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือ เชื่อมั่นในผลการตรวจพิสูจน์ โดยปัจจุบันการตรวจพิสูจน์ด้านนิติวิทยาศาสตร์เป็นหน่วยงานของรัฐไม่มีการแสวงหาผลประโยชน์ มีระเบียบ กฎเกณฑ์ในการดำเนินงานที่ชัดเจน
2. ความกังวลต่อต้นทุนและราคาในการดำเนินการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ภาคเอกชน สำหรับการดำเนินงานตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ การพัฒนาหน่วยงานตรวจพิสูจน์หลักฐานมีต้นทุนที่สูง ทั้งในเรื่องของเครื่องมือ บุคลากร การจัดตั้งองค์กร การพัฒนาให้เป็นไปตามมาตรฐานการตรวจพิสูจน์ เพื่อให้เป็นที่ยอมรับ การพัฒนา ฝึกอบรมให้บุคลากรมีความรู้ความเชี่ยวชาญ นำไปสู่การตรวจพิสูจน์ที่ถูกต้อง น่าเชื่อถือ นั้น ต้นทุนของเครื่องมือตรวจพิสูจน์ เป็นการใช้งบประมาณจำนวนมาก เนื่องจากเครื่องมือตรวจพิสูจน์ หรือสารเคมีที่นำมาใช้ในการตรวจพิสูจน์ต้องนำเข้าจากต่างประเทศซึ่งมีราคาสูง ยิ่งเทคโนโลยีในการตรวจพิสูจน์มีความแม่นยำสูงเท่าใด ราคา ก็จะสูงตามไปด้วย และต้นทุนของการบริหารจัดการองค์กร ด้านการรับรองมาตรฐาน ต้นทุนเหล่านี้จะส่งผลถึงค่าบริการตรวจพิสูจน์ที่มีราคาสูง อาจทำให้ประชาชน หรือผู้รับบริการ ไม่สามารถเข้าถึงการตรวจพิสูจน์ของเอกชนได้ อย่างไรก็ตามหากมีการขยายงานไปยังหน่วยงานเอกชน หน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับ ควบคุมมีความสำคัญอย่างมาก เพื่อให้การขยายงานบริการประสบความสำเร็จ ทั้งการควบคุมราคา คุณภาพการตรวจพิสูจน์ เพื่อให้ประชาชนหรือผู้รับบริการได้ประโยชน์สูงสุด
3. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีข้อเสนอแนะต่อการขยายการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ไปยังภาคเอกชนในประเทศไทยดังนี้ ประการที่หนึ่ง การบริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ภาคเอกชนควรอยู่ภายใต้การดูแลของหน่วยงานรัฐ มีการกำกับควบคุมด้านคุณภาพ ประการที่สอง รัฐบาลควรสนับสนุนการให้บริการนิติวิทยาศาสตร์ภาคเอกชนในด้านการเงินและการลดหย่อนทางภาษี และประการที่สาม ควรตั้งสภาวิชาชีพงานนิติวิทยาศาสตร์เพื่อควบคุมมาตรฐานงานนิติวิทยาศาสตร์ และสร้างความน่าเชื่อถือการให้บริการนิติวิทยาศาสตร์ของทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

6.2 ข้อเสนอแนะจากการศึกษาวิจัย

ข้อเสนอเชิงนโยบาย

1. ควรพิจารณาการจัดตั้งหน่วยงานกลางในการกำกับควบคุม ดูแล การตรวจพิสูจน์ให้เป็นมาตรฐานสากล และกำหนดมาตรการเพื่อให้งานตรวจพิสูจน์มีคุณภาพมากขึ้น
2. ควรพิจารณาจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนงานด้านการตรวจพิสูจน์อย่างเหมาะสม โดยอาจพิจารณาจากประเภทของการตรวจพิสูจน์ ปริมาณคดี หรือรายการตรวจพิสูจน์
3. เพื่อให้การพิสูจน์หลักฐานเป็นงานที่น่าเชื่อถือ ในขั้นตอนการดำเนินงาน ต้องห้ามไม่ให้มีการแทรกแซงจากปัจจัยภายนอก ที่อาจส่งผลกระทบต่อผลการตรวจพิสูจน์ ผู้ตรวจพิสูจน์ต้องมีอิสระ ไม่กดดัน เพื่อให้ผลการตรวจพิสูจน์ออกมาอย่างถูกต้องมากที่สุด
4. รัฐบาลควรให้การสนับสนุนการศึกษาวิจัยและการพัฒนาวิธีการแนวทางการตรวจพิสูจน์ให้ ทันสมัย ตามเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว
5. ส่งเสริมการสร้างความร่วมมือกับเครือข่าย ทั้งกระบวนการยุติธรรม เพื่อให้มีประสิทธิภาพสูงสุดในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และหน่วยงานที่ต้องนำผลตรวจพิสูจน์ไปใช้ เช่น ตำรวจ อัยการ ศาล มูลนิธิที่ร่วมดำเนินการ
6. สนับสนุนให้มีการจัดทำฐานข้อมูล และเชื่อมโยงข้อมูลด้านการตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ ทุกหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อให้ได้ฐานข้อมูลกลางที่ทุกฝ่ายสามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันได้
7. สนับสนุนให้มีการจัดตั้งสภาวิชาชีพงานนิติวิทยาศาสตร์เพื่อควบคุมมาตรฐานงานนิติวิทยาศาสตร์ และสร้างความน่าเชื่อถือการให้บริการนิติวิทยาศาสตร์ ตลอดจนการพัฒนาความรู้ ทักษะ สมรรถนะ และจริยธรรมของผู้ปฏิบัติงาน

ข้อเสนอเชิงปฏิบัติการ

1. การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ทักษะ สมรรถนะ และความสามารถด้านการตรวจพิสูจน์ โดยการฝึกอบรมทั้งในและต่างประเทศ ตลอดจนการอบรมด้านจรรยาบรรณของผู้ปฏิบัติงานเพื่อลดปัญหาการทุจริต
2. ควรนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการตรวจพิสูจน์ เพื่อความสะดวกรวดเร็ว และเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน รวมทั้งการใช้ Application สำหรับการแจ้งเตือนหรือติดตามขั้นตอนของการตรวจพิสูจน์ เพื่อให้ทราบระยะเวลา และเตรียมความพร้อมในการดำเนินการต่อไป
3. กำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดที่ชัดเจนให้กับผู้ปฏิบัติงานในการตรวจพิสูจน์ เพื่อการติดตามและขับเคลื่อนงานตรวจพิสูจน์หลักฐานให้มีประสิทธิภาพ และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการศึกษาวิจัยต่อไป

1. การพิสูจน์หลักฐาน และผลการตรวจพิสูจน์ หรือฐานข้อมูลเป็นเรื่องสำคัญที่เป็นความลับ หากให้เอกชนเข้าร่วมดำเนินการ ควรมีการศึกษาแนวทางการดำเนินการ เพื่อให้เหมาะสม ไม่ให้ละเมิดสิทธิหรือกระทบสิทธิของทุกฝ่าย
2. ควรศึกษาแนวทางการร่วมมือ ในการจัดทำฐานข้อมูลกลางด้านนิติวิทยาศาสตร์ของประเทศไทย
3. ควรศึกษาบทบาทของหน่วยงานกลาง ที่จะทำหน้าที่กำกับ ดูแล ควบคุมการตรวจพิสูจน์ด้านนิติวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย

บรรณานุกรม

1. ชัยชาญ ไชยรังสีนันท์. (2559). การรับรองระบบมาตรฐานสากลกับงานด้านนิติวิทยาศาสตร์. วารสารวิชาการอาชีวศึกษาและนิติวิทยาศาสตร์โรงเรียนนายร้อยตำรวจ. ปีที่ 2 ฉบับที่ 1, 60-71.
2. ศศิวิมล ทองกลม. (2563). รูปแบบที่เหมาะสมในการให้บริการตรวจพิสูจน์หลักฐานภาคเอกชนในประเทศไทย. ปรัชญาดุขฎฐิบัณติต สาขาอาชีวศึกษาและการบริหารงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยรังสิต.
3. ศศิวิมล ทองกลม และธรรมวิทย์ เทอดอุดมธรรม. (2563). รูปแบบที่เหมาะสมในการให้บริการตรวจพิสูจน์หลักฐานภาคเอกชนในประเทศไทย. วารสารกระบวนการยุติธรรม. ปีที่ 13 เล่มที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม), 1-20.
4. วราภรณ์ พรหมวิกร. (2562). เมื่อผู้ปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์พูดว่าต้องการสาขาวิชาชีพนิติวิทยาศาสตร์. รายงานโครงการสัมมนาประจำปี 2562. สถาบันนิติวิทยาศาสตร์, กระทรวงยุติธรรม, 98-101.
5. วราภรณ์ พรหมวิกร. (2563). มาตรฐานระบบงานนิติวิทยาศาสตร์เพื่อการปฏิรูปประเทศไทย. วารสารเทคโนโลยีภาคใต้. ปีที่ 13 ฉบับที่ 1, 200-219.
6. อมรเทพ พลศึก. (2560). การพัฒนาความร่วมมือในงานด้านนิติวิทยาศาสตร์: กรณีศึกษาการพัฒนาคุณภาพตามระบบมาตรฐานสากล. รัชฎาดุขฎฐิบัณติต สาขานิติวิทยาศาสตร์และงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร.
7. อรรถพล แซ่มสุวรรณวงศ์และคณะ. (2546). นิติวิทยาศาสตร์เพื่อการสืบสวนสอบสวน. กรุงเทพฯ : บริษัท จี.บี.พี. เซ็นเตอร์ จำกัด.
8. Cullen, F.T. and Agnew, R. (2011) Criminological Theory: Past to Present. Oxford University Press.
9. Jose Gonzalez-Rodriguez and Mark G. Baron. (2018). Forensic science around the world. Forensic science review (www.forensicsciencesreview.com). Volume 3 Number 1.
10. National Research Council. (2009). Strengthening Forensic Science in the United States: A Path Forward. The National Academies Press.
11. President's Council of Advisors on Science and Technology. (2016). Report to the President Forensic Science in Criminal Courts: Ensuring Scientific Validity of Feature-Comparison Methods.
12. Stiglitz, Joseph E. (2000). Economic of the Public Sector. New York Norton.

ภาคผนวก 1
ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant)

ตำแหน่งผู้ให้ข้อมูล	หมายเลขผู้ให้ข้อมูล	วันที่สัมภาษณ์
ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 5 คน		
1. ผู้บริหาร สถาบันนิติวิทยาศาสตร์	หมายเลข 1	23 มิถุนายน 2563
2. ผู้บริหาร สถาบันนิติวิทยาศาสตร์	หมายเลข 2	25 ตุลาคม 2562
3. ผู้บริหาร สถาบันนิติวิทยาศาสตร์	หมายเลข 3	19 มิถุนายน 2563
4. ผู้ปฏิบัติงาน สถาบันนิติวิทยาศาสตร์	หมายเลข 4	19 มิถุนายน 2563
5. ผู้ปฏิบัติงาน สถาบันนิติวิทยาศาสตร์	หมายเลข 5	24 กรกฎาคม 2563
ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานสำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ จำนวน 5 คน		
1. ผู้บริหาร สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ	หมายเลข 6	24 กรกฎาคม 2563
2. ผู้บริหาร สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ	หมายเลข 7	30 กรกฎาคม 2563
3. ผู้บริหาร สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ	หมายเลข 8	30 กรกฎาคม 2563
4. ผู้ปฏิบัติงาน สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ	หมายเลข 9	28 กรกฎาคม 2563
5. ผู้ปฏิบัติงาน สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ	หมายเลข 10	30 กรกฎาคม 2563
ผู้บริหารโรงพยาบาล (รพ.รัฐบาล) ที่ให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ จำนวน 5 คน		
1. ผู้บริหารโรงพยาบาลรัฐบาล	หมายเลข 11	24 มิถุนายน 2563
2. ผู้บริหารโรงพยาบาลรัฐบาล	หมายเลข 12	24 มิถุนายน 2563
3. ผู้บริหารโรงพยาบาลรัฐบาล	หมายเลข 13	24 มิถุนายน 2563
4. ผู้บริหารโรงพยาบาลรัฐบาล	หมายเลข 14	26 มิถุนายน 2563
5. ผู้บริหารโรงพยาบาลรัฐบาล	หมายเลข 15	26 มิถุนายน 2563

ตำแหน่งผู้ให้ข้อมูล	หมายเลขผู้ให้ข้อมูล	วันที่สัมภาษณ์
พนักงานสอบสวน อัยการ ผู้พิพากษา จำนวน 5 คน		
1. ผู้พิพากษา	หมายเลข 16	25 ตุลาคม 2562
2. อัยการ	หมายเลข 17	3 กรกฎาคม 2563
3. พนักงานสอบสวน	หมายเลข 18	2 กันยายน 2563
4. พนักงานสอบสวน	หมายเลข 19	2 กันยายน 2563
5. พนักงานสอบสวน	หมายเลข 20	2 กันยายน 2563
ผู้บริหารโรงพยาบาล (รพ.เอกชน) จำนวน 3 คน		
1. ผู้บริหารโรงพยาบาลเอกชน	หมายเลข 21	22 กรกฎาคม 2563
2. ผู้บริหารโรงพยาบาลเอกชน	หมายเลข 22	22 กรกฎาคม 2563
3. ผู้บริหารโรงพยาบาลเอกชน	หมายเลข 23	22 กรกฎาคม 2563

ประวัติผู้วิจัย

1. ชื่อ-นามสกุล นาย ธรรมวิทย์ เทอดอุดมธรรม (Mr. Thamavit Terdudomtham)
2. เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน 3100500584994
3. ตำแหน่งปัจจุบัน คณบดี สถาบันอาชีวศึกษาและการบริหารงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยรังสิต
ตำแหน่งทางวิชาการ รองศาสตราจารย์ (ด้านเศรษฐศาสตร์)
4. หน่วยงาน คณะอาชีวศึกษาและการบริหารงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยรังสิต

52/347 อาคารอุไรรัตน์ วิทยาลัยรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต

ถ.พหลโยธิน ต.หลักหก อ.เมือง จ.ปทุมธานี 12000

โทร 029972200 Ext. 1283 โทรสาร 029972200 Ext. 1283

โทรศัพท์มือถือ 0865377318 , E-mail : thamavit.t@rsu.ac.th

5. ประวัติการศึกษา

มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปริญญาตรี นิติศาสตร์บัณฑิต ปี พ.ศ. 2527

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปริญญาโท M.A. (เศรษฐศาสตร์ภาคภาษาอังกฤษ) ปี พ.ศ. 2531

University of Wisconsin-Madison, U.S.A. ปริญญาเอก Ph.D.(Economics) ปี พ.ศ. 2537

6. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ เศรษฐศาสตร์ และ อาชีวศึกษา

7. งานวิจัย และบทความทางวิชาการ (ย้อนหลังไม่เกิน 5 ปี)

1) โครงการวิจัย (โดยมีธรรมวิทย์ เทอดอุดมธรรม เป็นหัวหน้าโครงการวิจัย)

ธรรมวิทย์ เทอดอุดมธรรม และคณะ “โครงการศึกษาการจัดเก็บภาษีบนฐานของฉลาก Carbon Footprint” เสนอต่อ กรมสรรพสามิต กระทรวงการคลัง 2559 (โดยผ่านสถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)

2) บทความภาษาอังกฤษ

T. Terdudomtham, “Marijuana Policy in Thailand and the Argument for Decriminalization”, Rangsit Journal of Social Sciences, July – December 2017, pp. 9-14.

T. Terdudomtham, “ASEAN Energy Cooperation: Its Impact on Thailand”, The International Journal of East Asian Studies, March 2014, pp. 29-37.

ประวัติผู้วิจัย

1. ชื่อ - นามสกุล ดร. สกมลฤกษ์ม์ เอกจักรวาล (Dr.Sakolkrit Akejakrawan)
2. ข้อมูลการติดต่อ
  - 2.1 สถานที่ทำงาน
คณะอาชีววิทยาและการบริหารงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยรังสิต
  - 2.2 หมายเลขโทรศัพท์ : 086 - 4563919
  - 2.3 E-mail : akejakrawan@gmail.com
3. ประวัติการศึกษา

วิทยาศาสตร์บัณฑิต (ฟิสิกส์ประยุกต์) มหาวิทยาลัยนเรศวร พ.ศ. 2551

วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (นิติวิทยาศาสตร์) มหาวิทยาลัยศิลปากร พ.ศ. 2554

ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (นิติวิทยาศาสตร์และงานยุติธรรม) มหาวิทยาลัยศิลปากร พ.ศ. 2561
4. ประสบการณ์สอน - วิทยากร
  - คณะอาชีววิทยาและการบริหารงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยรังสิต
  - กองบังคับการฝึกอบรมตำรวจกลาง กองบัญชาการศึกษา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
  - คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
  - คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
  - สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.)
  - คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
5. ผลงานการตีพิมพ์บทความ
  - เรื่อง “ผลกระทบต่อนิติวิทยาศาสตร์จากการผลิตลำกล้องปืน แบบโพลีโกนอล Consequences of Polygonal Rifling Design on Forensic Science” ลงใน วารสารวิชาการอาชีววิทยาและนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2560
  - เรื่อง “การประยุกต์กล้องจุลทรรศน์ 3 มิติ เพื่อตรวจหาร่องรอยบนพื้นผิวของลูกกระสุนปืน (The Application of 3D Microscope for examination of marking on bullet surface)” ลงใน วารสารวิจัย มข. (ฉบับบัณฑิตศึกษา) มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีที่ 17 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม - กันยายน 2560
  - “Comparison of individual characteristics on surface of a bullet fired from polygonal-rifled barrel using super-high vertical resolution non-contact 3D surface profiler” Science, Engineering and Health Studies 2019, 13(2), 52-58 (Received: July 4, 2018; Revised: October 25, 2018; Accepted: January 16, 2019)

6. การฝึกอบรม

- สำเร็จการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ โครงการพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคลในเหตุภัยพิบัติ (Disaster Victim Identification Workshop) (หนังสือ ที่ ยธ 1019.02 / 3439 ลงวันที่ 12 พฤศจิกายน 2557 สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม)
- สำเร็จการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการในการรักษาสภาพศพ และสถานที่เกิดเหตุ (วันที่ 26 มีนาคม 2558 สถาบันนิติเวชวิทยา โรงพยาบาลตำรวจ)
- สำเร็จการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ โครงการ Forensic Anthropology : Trauma and Pathology (หนังสือ ที่ ยธ 1019 / 2141 ลงวันที่ 28 พฤษภาคม 2558 สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม)
- สำเร็จการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ โครงการจัดทำระบบฐานข้อมูลบุคคลสูญหายและศพนิรนาม (หนังสือ ที่ ยธ 1019 / 3573 ลงวันที่ 8 สิงหาคม 2559 สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม)
- สำเร็จการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ “การตรวจวัตถุพยานโดยใช้เทคนิคกล้องจุลทรรศน์โพลาไรซ์” (Polarized Light Microscope : PLM) (วันที่ 2 มิถุนายน 2560 คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ)
- สำเร็จการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ Course on International Disaster Victim Identification Intermediate Course 2018 (วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2561 สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม)
- ผ่านการทดสอบ โครงการทดสอบศักยภาพการวิเคราะห์โครงกระดูก และการตรวจพิสูจน์อัตลักษณ์บุคคล (หนังสือ ที่ ยธ 1005 / 2705 ลงวันที่ 4 มิถุนายน 2561 สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม)
- ผ่านการอบรม หลักสูตรนิติเวชศาสตร์และกฎหมายทางการแพทย์สำหรับภูมิภาค ประจำปี 2561 (วันที่ 17 สิงหาคม 2561 คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล)
- ผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการ โครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการพัฒนาระบบฐานข้อมูลคนหาย คนนิรนาม และศพนิรนาม “The Development of Databases on Missing and Unidentified Person and Unidentified Bodies” (หนังสือ ที่ ยธ 1005 / 4844 ลงวันที่ 7 กันยายน 2561 สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม)
- สำเร็จการฝึกอบรม หลักสูตรการพัฒนาศักยภาพนักวิจัยในกระบวนการยุติธรรม (ศวธ.) รุ่นที่ 4 (วันที่ 1 พฤษภาคม 2562 สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม)
- สำเร็จการฝึกอบรม การรักษาความปลอดภัยขั้นสูง : กรณีเผชิญเหตุระเบิด (วันที่ 30 สิงหาคม 2563 สถาบันการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมและการรักษาความปลอดภัย โรงเรียนนายร้อยตำรวจ)

ประวัติผู้วิจัย

1. ชื่อ - สกุล นางสาวนงภัทร ณรงค์ศักดิ์ (ดร.นงภัทร ณรงค์ศักดิ์)
2. เลขที่บัตรประชาชน 1100500396300
3. คุณวุฒิ/สาขาวิชาเอก/สถาบัน
  - ศศ.บ (โครงการรัสเซียศึกษา) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2555
  - Master Degree (International Relations) Ural federal university 2558
  - สาขาความมั่นคงปลอดภัยระดับโลกและระดับภูมิภาค และการจัดการแก้ไขปัญหา
  - PhD. (สาขา History of International Relations and foreign) Ural federal university 2561
4. ผลงานทางวิชาการ
  - บทความวิชาการ (Academic Articles)
    1. นงภัทร สมกำเนิด และธรรมวิทย์ เทอดอุดมธรรม. (2562). อาชญากรรมข้ามชาติ: การใช้บัตรเครดิตปลอมของอาชญากรข้ามชาติรัสเซียและกลุ่มประเทศยุโรปตะวันออก (กลุ่มประเทศเครือรัฐเอกราช) ในประเทศไทย (Transnational crime: Credit card crime using by Russian and East European (Commonwealth of Independent States) criminals in Thailand.) วารสารวิชาการอาชญาวิทยาและนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ. ปีที่ 5 ฉบับที่ 2, หน้า 222-238.
    2. กฤษณพงศ์ พุตระกูล, อารณีย์ วิวัฒนาภรณ์ และนงภัทร สมกำเนิด (2563). วิเคราะห์รายงานสถานการณ์อาชญากรรมและกระบวนกรยุติธรรมประจำ ปี พ.ศ.2562. สำนักงานกิจการยุติธรรม. กระทรวงยุติธรรม.

